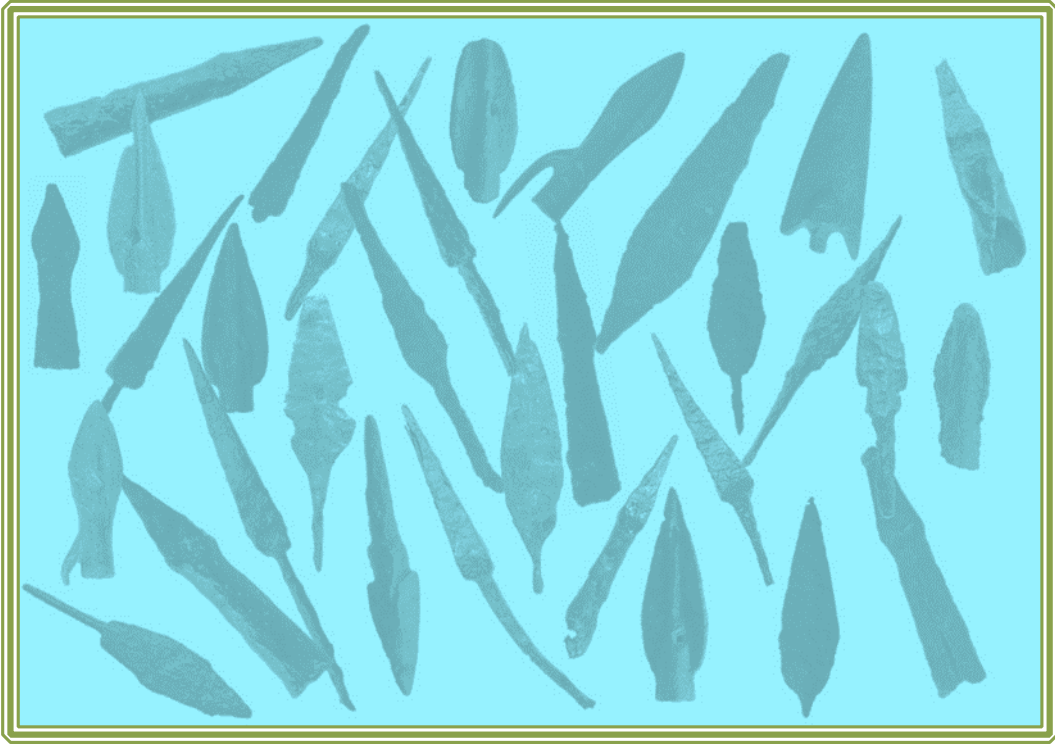

Mimarlar Arkeologlar Sanat Tarihçileri Restoratörler Ortak Platformu

Common Platform of Architects, Archaeologists, Art Historians, Conservator-Restorer

MASROP E-Dergi

Mimarlar Arkeologlar Sanat Tarihçileri Restoratörler Ortak Platformu E-Dergisi (MASROP E-Dergi)

Common Platform of Architects, Archaeologists, Art Historians, Conservator-Restorer E-Journal (MASROP E-Dergi)

***Cilt 10 Sayı 14-15, (2016)
2017***

MASROP E-Dergi

Mimarlar Arkeologlar Sanat Tarihçileri Restoratörler Ortak Platformu E-Dergisi
(MASROP E-Dergi)

Common Platform of Architects, Archaeologists, Art Historians, Conservator-Restorer E-Journal
(MASROP E-Dergi)

ISSN: 1307-4008

Bu dergi yılda 2 sayı (Nisan / Kasım) ve Türkçe olarak yayınlanır.

Cilt 10 Sayı 14-15, (2016)
2017

Oktay Ekinci anısına...

Mimarlar Arkeologlar Sanat Tarihçileri Restoratörler Ortak Platformu E-Dergisi

MASROP E-Dergi

Ulusal Hakemli bir E-Dergidir.

Common Platform of Architects, Archaeologists, Art Historians, Conservator-Restorer E-Journal

MASROP E-Dergi is a National Referenced Journal

Yayın Sahibi / Publication Owner

Uğur Alanyurt

Yayın Kurulu Başkanı / Editor

Doç. Dr. Daniş Baykan

Elektronik Sayfa ve Grafik Tasarım / Web and Graphic Design

Selda Öztürk; Selçuk Öztürk

Dergi Tasarım / Journal Design

Öğr. Gör. (M. A.) Ceren Baykan; Doç. Dr. Daniş Baykan

Adres / Address

Trakya Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Arkeoloji Bölümü, Klasik Arkeoloji Anabilim Dalı, I. Bina,
Kat 1, oda nu.: 106, Klasik Arkeoloji Laboratuvarı, Güllapoğlu Yerleşkesi,
22030, Merkez / Edirne

Telefon

0-284-235 95 27 Dâhili: 1202

Faks

0-284-235 95 22 (Trakya Üniversitesi Edebiyat Fakültesi)

E-posta / E-mail

masrop@masrop.org / masrop.e.dergi@gmail.com

İnternet Adresi / Web Address

<http://www.masrop.org>

ISSN: 1307-4008

Ön Kapak:

*Kazı Buluntusu Ok Uçları Çalıştayı kapak görseli: Nif Dağı Kazı Arşivinden düzenlenmiştir
(Tasarım: Ceren Baykan © 2017)*

Arka Kapak:

MASROP E-Dergi'nin 2017 Ciltlerindeki Ok Ucu Çalıştayı Makaleleri Hakemleri

Cilt 10 Sayı 14-15, (2016)

2017

Bu e-dergide yayınlanan makalelerin yayın hakkı saklıdır. MASROP E-Dergi'de yer alan makaleler tekil ve toplu şekilde dijital veya matbu olarak çoğaltılamaz. Yazılar ve görseller hiçbir şekilde ticari olarak kullanılamaz. Bilimsel yayınlarda kaynak gösterilerek alıntı halinde kısmi kullanımı mümkündür. Makalelerin görsellerinin bilimsel amaçlı kullanımı yazarının iznine bağlıdır. Makale görselleri kaynak gösterilmediği sürece yazarına aittir. Makalelerdeki yazın ve görsel içeriğin yasal sorumlusu yazarıdır.

© MASROP E-Dergi, 2017

MASROP E-Dergi Yayın Kurulu
Mimarlar Arkeologlar Sanat Tarihçileri Restoratörler Ortak Platformu E-Dergisi

Yayın Kurulu Başkanı / Editor

Doç. Dr. Daniş BAYKAN

Yayın Kurulu / Editorial Board

Prof. Dr. Demet Binan (Mimar Sinan Güzel Sanatlar Ü.)

Prof. Dr. Belkıs Dinçol (İstanbul Ü. *emekli*)

Prof. Dr. Turan Efe (Bilecik Şeyh Edebali Ü. *emekli*)

Prof. Dr. Bekir Eskici (Gazi Ü.)

Prof. Dr. Zeynep Koçel Erdem (Mimar Sinan Güzel Sanatlar Ü.)

Prof. Dr. Sevgi Lökçe (Atılım Ü.)

Prof. Dr. Mehmet Özdoğan (İstanbul Ü. *emekli*)

Prof. Dr. Mustafa Özer (Medeniyet Ü.)

Prof. Dr. M. Sacit Pekak (Hacettepe Ü.)

Prof. Dr. Ayla Sevim Erol (Ankara Ü.)

Prof. Dr. Nuran Şahin (Ege Ü. *emekli*)

Prof. Dr. Elif Tül Tulunay (İstanbul Ü. *emekli*)

Prof. Dr. Gülsün Umurtak (İstanbul Ü.)

Prof. Dr. Asnu Bilban Yalçın (İstanbul Ü.)

Doç. Dr. Sennur Akansel (Trakya Ü.)

Doç. Dr. Serdar Aybek (Celal Bayar Ü.)

Doç. Dr. Adnan Baysal (Trakya Ü.)

Doç. Dr. Sedef Çokay Kepçe (İstanbul Ü.)

Doç. Dr. Özgü Çömezoglu Uzbek (İstanbul Ü.)

Doç. Dr. Lale Doğer (Ege Ü.)

Doç. Dr. Dinçer Savaş Lenger (Akdeniz Ü.)

Doç. Dr. Hamdi Şahin (İstanbul Ü.)

Doç. Dr. Ahmet Yaraş (Trakya Ü.)

Doç. Dr. Gülgün Yılmaz (Trakya Ü.)

Dr. Çiler Altınbilek Algül (İstanbul Ü.)

Dr. Emma Louise Baysal (Trakya Ü.)

Dr. Fatma Banu Çakan (İstanbul Ü.)

Dr. Baki Demirtaş (Trakya Ü.)

Dr. Kenan Eren (Mimar Sinan Güzel Sanatlar Ü.)

Dr. Melda Ermiş (İstanbul Ü.)

Dr. Aliye Erol Özdizbay (İstanbul Ü.)

Dr. İlkan Hasdağlı (Trakya Ü.)

Dr. Ergün Karaca (Trakya Ü.)

Dr. Burcu Kırmızı (Mimar Sinan Güzel Sanatlar Ü.)

Dr. Murat Özgen (Mimar Sinan Güzel Sanatlar Ü.)

Dr. Aşkım Özdizbay (İstanbul Ü.)

Dr. Hüseyin Sami Öztürk (Marmara Ü.)

Dr. Müjde Peker (İstanbul Ü.)

Dr. Hasan Peker (İstanbul Ü.)

Dr. Deniz Sarı (Bilecik Şeyh Edebali Ü.)

Dr. Işık Şahin (Trakya Ü.)

Dr. Aksel Tibet (İFEA İstanbul)

Dr. Ayça Tiryaki (İstanbul Ü.)

Dr. Murat Türkteki (Bilecik Şeyh Edebali Ü.)

Dr. Fuat Yılmaz (Trakya Ü.)

Dr. Davut Yiğitpaşa (Ondokuz Mayıs Ü.)

Dr. Aslıhan Yurtsever Beyazıt (İstanbul Ü.)

Dr. Melike Zeren Hasdağlı (Uşak Ü.)

MASROP E-Dergi Kapsam ve İlkeler

Dergi konu olarak, antropoloji, arkeoloji, arkeometri, epigrafi, filoloji, sanat tarihi, koruma / onarım, mimarlık tarihi, müzecilik gibi sosyal bilimler alanlarındaki ana konular ile bunlarla ilgili, ilişkili veya yardımcı konular hakkında yorum, yaklaşım ve kuramları kapsar. Dönem sınırlaması olmaksızın öncelikli olarak Anadolu coğrafyası kapsamındaki ve Anadolu ile ilişkili olduğu sürece coğrafi bir alan sınırlaması olmaksızın bahsedilen konulardaki yazılar dergi kapsamındadır. MASROP E-Dergi, kapsamına uygun olarak bilimsel yenilik getiren, özgün araştırma ve yorum makalelerini ve kitap eleştirilerini içeren bir dergidir. Kazı ve yüzey araştırmaları, restorasyon raporları, müze faaliyet listeleri, envanter çalışmaları gibi olağan yıllık raporlar ve taşınır / taşınmaz envanteri gibi dökümler de dahil yeni yorum ve açılım getirmeyen, yalnızca malzeme tanıtımı içeren, ön rapor niteliğindeki yazılar dergi kapsamında değildir. Mimarlar Arkeologlar Sanat Tarihçileri Restoratörler Ortak Platformu MASROP E-Dergi, yılda iki sayı olarak sanal ortamda yayınlanan ulusal hakemli bir e-dergidir. Derginin yayın içerik, kapsam ve düzeni ile ilgili kararlar yayın kurulu üyelerinden gelen teklifler doğrultusunda yayın kurulu başkanı tarafından alınır.

**Paleoantropoloji, Fizikiantropoloji, Prehistorya, Protohistorya, Önasya Arkeolojisi, Klasik Arkeoloji, Eskiçağ Tarihi, Hititoloji, Sümeroloji, Latin Dili ve Edebiyatı, Yunan Dili ve Edebiyatı, Arkeometalüjri, Arkeozooloji, Arkeobotanik, Bizans Sanatı, Osmanlı Sanatı, Nüvizmatik... gibi*

MASROP E-Dergi Hakem Değerlendirme Sistemi ve Süreci

Gönderilen yazılar mümkün olduğunca alanına ve dalına uygun hakem(ler) tarafından değerlendirilir ve hakem formu düzenlenir. Yazının özelliğine göre en az iki hakem görüşü istenir; iki raporda karşıt görüşlerin olması durumunda digger bir hakem görüşüne de başvurulabilir. Hakemler yazılar için “olduğu gibi basılabilir”, “belirtilen değişiklikler sonrası basılabilir” ve “basılamaz” şeklindeki tercihlerden birini kullanır. Hakem görüşleri doğrultusunda yayın kurulu tarafından basılabilir kararı verilen yazılar, yazı düzeni, yazım kuralları, kaynakça, görsel malzeme ile yazının ilişkilendirilmesi gibi konular da dâhil olmak üzere gözden geçirilip, yazardan talep edilebilecek değişiklik, düzeltme ve ilaveler yazara bildirilerek yeterli süre tanınır.

Makale Gönderi: Yayınlanması istenen yazılar için teslim edilmesi gerekenler:

1- Sadece metinden oluşan Word dosya 2-Görselleri de içeren yazar dizgi tercihini gösteren, görsel altlarında isimleri ve alındıkları yerler yazan dizili Word kopya 3- Çözünürlüğü en az 300 pixel/inch olan JPEG veya TIF formatında metin kullanım sırasına uygun olarak numaralandırılmış görseller 4-Kaynakça ve varsa Kısaltmalar, Elektronik Kaynakça 5-Görsellerin numaralarını, isimlerini ve alıntı yerlerini gösteren liste 6-Elektronik sayfamızda bulunan makale gönderim dilekçesi. Belirtilenler eksiksiz şekilde yazar isteğine bağlı olarak istenirse aşağıdaki adrese, yazar tarafından imzalı birer çıktıları ve dijital CD/DVD kaydı şeklinde veya aşağıdaki e-postaya aynı içerikle yazar e-postasından ulaştırılabilir.

Adres: MASROP E-Dergi, Trakya Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi, Arkeoloji Bölümü, Klasik Arkeoloji Anabilim Dalı, I. Bina, Kat 1, Oda Nu.: 106, Klasik Arkeoloji Laboratuvarı, Güllapoğlu Yerleşkesi, 22030, Merkez / Edirne

E-Posta: masrop@masrop.org / masrop.e.dergi@gmail.com

Telif: Yayınlanan makalelerin yayın hakkı MASROP E-Dergi'ye aittir. Ticari olmayan ve ücretsiz erişime açık e-dergimizde yayınlanan makalelerin yazarlarından, kişisel akademik sayfalarında (örnek: academia.edu, researchgate.net, üniversite kişisel sayfa vs.) yayımlandığı tarihten itibaren derginin sitesindeki kişisel makalenin uzantısıyla paylaşılması beklenmektedir. Dergi erişimi, alan değişikliği gibi teknik bir problem yaşanmadığı sürece paylaşımların dergi üzerinden yapılması en doğrusudur. Fakat derginin uzantıları ulaşılmaz duruma gelirse dergi Yayın Kurulu'nu haberdar ederek pdf dosyayı yayın tarihinden 12 ay sonra paylaşılabilir.

MASROP E-Dergi Makale Yazım Kuralları (Instructions for Authors)

Mimarlar Arkeologlar Sanat Tarihçileri Restoratörler Ortak Platformu MASROP E-Dergi, yılda iki sayı olarak sanal ortamda yayınlanan ulusal hakemli bir e-dergidir. Derginin yayın içerik, kapsam ve düzeni ile ilgili kararlar yayın kurulu üyelerinden gelen teklifler doğrultusunda yayın kurulu başkanı tarafından alınır. Yazarlar ulusal ve uluslararası geçerlilikteki genel etik kurallara ve yazı ve görsellerde araştırma ve yayın etiğine uyumalıdır.

Dil ve Düzen: Makalelerin dergimizde yayımlanabilmesi için daha önce başka bir yerde yayımlanmamış veya yayımlanmak üzere kabul edilmemiş olması gerekir. Yazarlar dergiye gönderdikleri makalenin özgün olduğunu, başka bir dilde dahi olsa makalenin daha önce yayımlanmadığını ya da yayımlanmak üzere bir başka dergiye gönderilmemiş olduğunu taahhüt etmiş olurlar. Bilimsel bir toplantıda sunulmuş ve yayımlanmamış bildiriler, bu durum belirtilmek şartı ile dergimizde yayımlanmak üzere kabul edilebilir. Yayınlanmak üzere verilen makale eğer yazarın bir tezinden (lisans, yüksek lisans veya doktora) üretilmişse bunun başlığa veya ilk paragraf cümlelerinden birine konulacak dipnot ile açıklanması gerekmektedir. Yazı içeriklerinin ve görsellerin bilimsel / etik sorumluluğu yazara aittir. Bunun yanı sıra yazılar *Turnitin* ve benzeri programlarda da taranarak control edilecektir. Dergiye yazı gönderen bir yazar makalelerin yayınlanmama hakkının editör, hakem ve bilim kurulu üyelerinde saklı olduğunu ve onlardan gelecek değişiklik, düzeltme ve ilaveleri yapmayı taahhüt etmiş sayılır. Yayın dili Türkçedir. Ancak Türkçe geniş özet sunulması halinde yabancı dilde makaleler de yayınlanabilir. Her araştırma makale için verilmesi gerekli İngilizce ve Türkçe özetler 150 kelime ile sınırlandırılmalı, makale başlığı ve beş anahtar kelime (Türkçe ve İngilizce olarak) ile verilmelidir. Türkçe ve İngilizce özet ve anahtar kelimeler sadece araştırma makaleleri için geçerli olup kitap tanıtımlarını kapsamamaktadır. Dergimizin basılı ortamla yayınlanmaması ve sadece dijital olması nedeniyle bir sayfa sınırlaması olmayıp makul ölçülerde olduğu sürece ve görseller 20 adedi aşmadığı sürece makaleler değerlendirilebilmektedir. Makale başlığının alt satırında yazar adı yanına “*” konularak dipnotta, unvan, çalıştığı kurum, kurum ve e-posta adresi belirtilmelidir. Yazı karakteri, Times New Roman olmalı ve tek satır aralığı kullanılmalıdır. Başlık 14 punto/koyu (bold), ara başlıklar 12 punto/koyu (bold), ana metin 12 punto, dipnotlar 10 punto olmalıdır. Başlık kelimelerinin sadece ilk harfleri büyük olmalıdır. Metinde alt çizgi kullanılmamalıdır. Kullanılan terimlerde Türkçe veya Türkçeleştirilmiş olması tercih edilmelidir (örnek: seramik / keramik yerine pişmiş toprak kap). Metin içinde geçen yabancı sözcük ve terimler, örneğin ‘*in situ*’ italik olarak yazılmalıdır. Dönemsel adlar (Antik Çağ, Eskiçağ, Roma İmparatorluk Dönemi, Tunç Çağı, Selçuklu Dönemi, Geç Antik Çağ); bölge adları (örnek: Doğu Anadolu, Güneydoğu Anadolu, Orta Asya); yer, coğrafya ve kurum adları (örnek: Asya, Karadeniz Bölgesi, Atatürk Bulvarı, Meriç Nehri, Trakya Üniversitesi); üslup adları (örnek: Gotik mimarlık, Dor düzeni) ilk harfleri büyük yazılmalıdır.

Görseller: Görsellerin (fotoğraf, çizim, çizelge vs.) alt yazıları ve varsa alıntı yerleri ayrıca bir sayfada liste halinde belirtilmelidir. Görseller yazarın tercihinin göre yazı içerisinde ya da yazının ardından levha halinde olabilir, ancak yazar tarafından seçilen görsel dizgisi makale içinde tutarlılık göstermelidir. Görsellerin yazarın tercihinin görülmesi açısından metin içerisinde dizili olarak ve görselsiz sade metin ile birlikte başka bir program belgesine (Microsoft Word vb.) gömülü olmaksızın çözünürlüğü en az 300 pixel/inch olan JPEG veya TIF formatında olmalıdır. Görsel olarak kullanılan harita, plan, fotoğraf ve çizimlerin sınıflandırma ayrımı gözetmeksizin hepsinin “**resim**” olarak belirtilmesi gereklidir. Yazı genelinde birden çok tablo kullanımı söz konusuysa bu durumda tablolar ayrıca numaralandırılabilir.

Kısaltmalar: Metin içerisinde kullanılan atıf kısaltmaları, ulusal (TDK) ve uluslararası standartlar (cm, m, mm, g gibi) haricinde; özellikle kişiden kişiye değişen Numara, yüzyıl, bakınız gibi kelimelerin açık kullanılması karışıklıkları önleyecektir. Metin içinde Milattan Önce, Milattan Sonra gibi çok alışlagelmiş kısaltmalar dışında (örnek: İsa’dan/Milattan Önce için M.Ö.; İsa’dan/Milattan Sonra için M.S.) kısaltma kullanılmadan açık yazılmalıdır. Metinde sık geçen (on kez ve üzerinde) adlandırmalar, ilkinde açık yazılıp yanında kısaltması parantez

içinde belirtildikten sonra metnin devamında kısaltma olarak kullanılmaya devam edilebilir; örneğin Türk Dil Kurumu (TDK). Dönem adlandırmalarının da kısaltılmaması uygundur.

Atıflar, Kaynaklar ve Kaynakça:MASROP E-Dergi sanal ortamda yayınlandığından bibliyografik referanslar metin içerisinde APA sisteminde olmalıdır (Yazar Soyadı Tarih: sayfa/levha) (Özdoğan 2015: 473, resim 7).

Buna karşın metin akışının bozulacağı durumlarda (örneğin çok sayıda yayına gönderme yapılacağı zaman veya kaynakların tartışılması ve yorumlanması gibi durumlarda) ve ek bilgi veya tanım aktarımlarında dipnot sistemi kullanılmalıdır. Çift soyadına sahip yazarların kendi kullandığı sırayla her ikisinde aralarında hiçbir işaretleme olmadan kullanılmalıdır.

-Yazar, Editör veya çeviren sayısı iki ise soyadlar arasında boşluk verilmeden kısa çizgi (-) kullanılır. Atıflar için: (Yaraş-Baykan 2005: 51-62)

Yaraş-Baykan 2005: Yaraş, A. - Baykan, D., “2003 Yılı Allianoi Kazısı”, 26. Kazı Sonuçları Toplantısı II, Ankara, 2005, 51-62.

-Yazar, Editör veya çeviren sayısı ikiden çok ise ilk soyadı sonrasında (ve diğerleri kısaltması) “vd.” gelir. (ilk yazar ile vd. arasına “,” veya “-“ konmaz): Atıflar için: (Yaraş vd. 2008: 71-84)

Yaraş vd. 2008: Yaraş, A., Baykan, D., Karaca, E., “2006 Allianoi Kazısı”, 29. Kazı Sonuçları Toplantısı II, Ankara, 2008, 71-84.

Kaynakça Antik Kaynaklar, Modern Kaynaklar, Elektronik Kaynaklar olarak ayrı ayrı sınıflandırılmalıdır.

ANTİK KAYNAKLAR: Antik kaynak kısaltmaları için “Der Kleine Pauly, Lexikon der Antike 1, Deutscher Taschenbuch, Münih, 1979, XXI-XXVI” listesi, kabul edilen uluslararası standarttır.

Araştırma metninde kısaltmalar kullanılmalı (Strab.VII.48) ve açık halleri kaynakçada verilmelidir.

Strab. Strabon, Geōgraphiká

Geographika Anadolu Kitap XII-XIII-XIV Kitaplar Antik Anadolu Coğrafyası, Çev. A. Pekman, İstanbul, 1987.

Geographika (The Geography of Strabon), Çev. H. L. Jones, Londra, 1957.

MODERN KAYNAKLAR yazar soyadına göre alfabetik ve başlarında parantez içinde atıfta kullanılan kısaltmalardan sonra açık şekilde verilir. Aynı yazarın birden fazla eseri kaynak olarak kullanılmışsa basım tarihine göre eskiden yeniye doğru dizilmelidir. Aynı yazarın aynı yıldan birden çok yayını varsa basım yılı yanına “a,b,c” harf ilaveleriyle ayrıt edilmesi sağlanır:

Fazlıoğlu 2009a: 463-477 ve Fazlıoğlu 2009b: 325-340

Fazlıoğlu 2009a: Fazlıoğlu, İ., “Damlıboğaz Finds: Inland Carian Archaic Pottery and Related Regions”, *Die Karer und die Anderen*, Ed. F. Rumscheid, Bonn, 2009, 463-477.

Fazlıoğlu 2009b: Fazlıoğlu, İ., “Erken Çocuklukta Müze ve Eğitim”, *Erken Çocuklukta Gelişim ve Eğitim*, Ed. Y. Fazlıoğlu, İstanbul, 2009, 325-340.

Monografi Kitap: Yazar Soyadı, Yazar Adı, *Kitap Adı*, (varsa ait olduğu seri), Basım Yeri, Tarihi.

Baykan 2012: Baykan, D., *Allianoi Tıp Aletleri / Surgical Instruments From Allianoi*, Studia ad Orientem Antiquum (SOA) 2, İstanbul, 2012.

Kitapta Bölüm: (kongre, bildiri, sempozyum ve çalıştay kitapları dahil)

Yazar Soyadı, Yazar Adı, *Kitap Adı*, Editör, Basım Yeri, Tarihi, sayfalar.

Fazlıoğlu 2009a: Fazlıoğlu, İ., “Damlıboğaz Finds: Inland Carian Archaic Pottery and Related Regions”, *Die Karer und die Anderen*, Ed. F. Rumscheid, Bonn, 2009, 463-477.

Sürelî Yayınlar: Sürelî yayınların adlarının kısaltılmadan yazılması tercih edilir. Mutlaka kısaltma kullanılmak isteniyorsa aşağıdaki uzantıdan ulaşılabilecek Alman Arkeoloji listesine uyulması beklenir.

https://www.dainst.org/documents/10180/70593/02_Abbreviations+for+Journals_quer.pdf/a82958d5-e5e9-4696-8e1b-c53b5954f52a

Yazar Soyadı, Yazar Adı, “Makale Adı”, *Sürekli Yayın Adı Sayısı*, Tarihi, Sayfa/Levha.

Tulunay 1998: Tulunay, Elif Tül, “Pelops statt Apollon? Ein neuer Deutungsvorschlag für die mittlere Figur im Westgiebel des Zeustempels in Olympia”, *Istanbul Mitteilungen* 48, 1998, 453-460.

Armağan Kitabı: Yazar Soyadı, Yazar Adı, “Makale Adı”, *Armağan Kitabı Adı*, Editörü, Basım Yeri, Tarihi, Sayfa/Levha.

Özdoğan 2015: Özdoğan, Mehmet, “Höyük - Höyükleşme ve Höyükleri Tanımak”, *Mustafa Büyükkolancı'ya Armağan*, Ed. C. Şimşek vd., İstanbul, 2015, 471-484.

Ansiklopedi Maddesi: Yazar Soyadı, Yazar Adı, “Madde adı”, *Ansiklopedi adı*, Cildi, Tarihi, Basım yeri, Basım tarihi, sayfalar.

Tulunay 1997: Tulunay, E. T., “Hermogenes”, *Eczacıbaşı Sanat Ansiklopedisi*, Cilt 2, İstanbul, 1997, 778-779.

ELEKTRONİK KAYNAKLAR:

Basılısı olan veya basılıyor gibi dizgiye sahip olan E-Dergi makaleleri

Yazar Soyadı, Yazar Adı, “Makale Adı”, *E-Dergi Adı ve Sayısı*, Sayfa/Levha.

Efe 2012: Efe, T., “(Sunu/Önsöz) Küllüoba Kazıları ve Batı Anadolu Tunç Çağları Üzerine Yapılan Araştırmalar”, *MASROP E- Dergi Sayı 7*, 2012, iii-vii.

Diğer elektronik kaynak gösterimleri: Uzantıların genellikle çok uzun dizgilerden oluşması nedeniyle okuyucunun rahatlığı da düşünülerek APA sisteminde: metin içerisinde kullanım sırasına göre “(uzantı 1)”, “(uzantı 2)” şeklinde belirtilmelidir. Modern Kaynaklar’dan sonra “Elektronik Kaynaklar” başlığı altında öncelikle Basılısı olan veya basılıyor gibi dizgiye sahip olan E-Dergi makaleleri alfabetik olarak verildikten sonra uzantılar da metin içi sıra numarasıyla ard arda dizilmelidir.

Uzantı 1: <https://en.wikipedia.org/wiki/Allianoi>

MASROP E-Dergi

Mimarlar Arkeologlar Sanat Tarihçileri Restoratörler Ortak Platformu E-Dergisi

Cilt 10 (2016) 2017 Hakemleri

Prof. Dr. Elif Tül Tulunay (*İstanbul Ü. emekli*)

Doç. Dr. Daniş Baykan (*Trakya Ü.*)

Doç. Dr. Sedef Çokay Kepçe (*İstanbul Ü.*)

Doç. Dr. Lale Doğer (*Ege Ü.*)

Doç. Dr. Ahmet Yaraş (*Trakya Ü.*)

Doç. Dr. Gülgün Yılmaz (*Trakya Ü.*)

Dr. Kenan Eren (*Mimar Sinan Güzel Sanatlar Ü.*)

Dr. Melda Ermiş (*İstanbul Ü.*)

Dr. Murat Özgen (*Mimar Sinan Güzel Sanatlar Ü.*)

Dr. Müjde Peker (*İstanbul Ü.*)

Öğr. Gör. Ceren Baykan (*Trakya Ü.*)

İçindekiler

MASROP E-Dergi Yayın Kurulu	v
MASROP E-Dergi Kapsam ve İlkele ile Hakem Değerlendirme Sistemi ve Süreci	vi
MASROP E-Dergi Makale Yazım Kuralları	vii
MASROP E-Dergi'nin Bu Sayısının Hakemleri	x
İçindekiler	xi
Editörden	1
2007-2012 Arasında Yayımlanmış MASROP E-Dergi Makaleleri	3
Ok Uçları Çalıştayı Hakkında (<i>Prof. Dr. Elif Tül Tulunay</i>)	4
Kazı Buluntusu Ok Uçları Çalıştayı Sonuç Bildirgesi	5
Baykan, D., "Alliano' da Bulunan Ok Uçları", <i>MASROP E-Dergi Cilt 10 Sayı 14, (2016) 2017</i> <i>Arrowheads Uncovered at Alliano</i>	7-21
Türktüzün, M. - Oransay, A. - Ünan, S. "Kütahya Müzesi Müdürlüğü Kurtarma Kazılarında Ele Geçen Ok Uçları", <i>MASROP E-Dergi Cilt 10 Sayı 14, (2016) 2017</i> <i>Arrowheads Uncovered at Kütahya Museums Excavations</i>	22-34
Yavaş, A., "Samsat Höyük Ortaçağ Temrenleri Konusunda İlk Tespitler", <i>MASROP E-Dergi Cilt 10 Sayı 15, (2016) 2017</i> <i>First Detections of Medieval Arrowheads from Samsat Mound</i>	35-53
Baykan, D., "Nif Dağı Başpınar Kazılarında Ele Geçen Ok Uçları", <i>MASROP E-Dergi Cilt 10 Sayı 15, (2016) 2017</i> <i>Arrowheads Found at Nif Mountain Başpınar Excavations</i>	54-62

MASROP E-Dergi'nin 2017 Ciltlerindeki Ok Ucu Çalıştayı Makaleleri

Editörden

2007 yılında başlayarak ve 2013 yılına kadar yayınlanan e-dergimiz (MASROP E-Dergi), editörümüz ve aynı zamanda Mimarlar Odası eski genel başkanı Sayın Oktay Ekinci'nin 15 Ekim 2013'te vefatıyla yayınına ara vermek zorunda kalmıştı. 2007-2013 arasında e-dergimiz ULAKBİM gibi ulusal ve EBSCO gibi uluslararası veri tabanlarında taranmaktaydı. Verilen ara nedeniyle kayıtlı olduğumuz tarama veri tabanlarına kaydımız yinelenmekte ve yenilerine başvurularımız gerçekleşmektedir. 2016 yılında yeniden hayata geçirdiğimiz e-dergimizin adresi www.masrop.org olarak güncellenmiştir. İsmi ve ISSN numarası aynıdır. Yayın Kurulu yenilenerek genişletilmiştir. Yayın Kurulu'nun mümkün olduğunca her sayıda biraz daha genişleyeceği ümidindeyiz. Dergimiz içerik olarak, Antropoloji, Arkeoloji, Arkeometri, Epigrafi, Filoloji, Sanat Tarihi, Koruma / Onarım, Mimarlık Tarihi, Müzecilik, Paleoantropoloji, Fizikiantropoloji, Prehistorya, Protohistorya, Önasya Arkeolojisi, Klasik Arkeoloji, Eskiçağ Tarihi, Hititoloji, Sümeroloji, Latin Dili ve Edebiyatı, Yunan Dili ve Edebiyatı, Arkeometalürji, Arkeozooloji, Arkeobotanik, Bizans Sanatı, Osmanlı Sanatı, Nümizmatik gibi sosyal bilimler alanlarındaki ana konular ile bunlarla ilgili, ilişkili veya yardımcı konuları ve bunlara dair yorum, yaklaşım ve kuramları kapsamaktadır. Dönem sınırlaması olmaksızın öncelikli olarak Anadolu coğrafyası kapsamındaki ve Anadolu ile ilişkili olduğu sürece coğrafi bir alan sınırlaması da olmaksızın bahsedilen konulardaki yazılar dergi kapsamındadır. MASROP E-Dergi, kapsamına uygun olarak bilimsel yenilik getiren, özgün araştırma ve yorum makaleleri ile kitap eleştirilerini içerecek bir dergidir. İlk oluşum sürecinden beri görev aldığım MASROP E-Dergi'de ilk yazılarımdan birinin yayınlanmasının 10 yıl ardından bugün editör olarak göreve devam ediyor olmaktan mutluluk duyduğumu burada belirtmek istiyorum. Derginin kuruluş aşamasında bir avuç genç akademisyen adayına destekleriyle kol kanat geren başta Prof. Dr. Elif Tül Tulunay olmak üzere tüm destekçi üyelerimize saygılarımı ve teşekkürlerimi sunarken, aynı desteği gördüğümüz merhum Oktay Ekinci'nin hatırası önünde saygıyla eğiliyorum.

Oktay Ekinci, Balıkesir'de 1952'de doğmuş; Mimar Sinan Üniversitesi Yüksek Mimarlık Bölümü'nü bitirmiştir. Mimarlar Odası'nın çeşitli kademelerinde yönetici, Mimar Sinan Üniversitesi Mimarlık Fakültesi'nde öğretim görevlisi, Kars Ardahan İğdır Siyasal Birikim Gazetesi'nde ve Cumhuriyet Gazetesi'nde köşe yazarı olarak görev almıştır. Yaşamı süresince yazmış olduğu onun üzerinde kitap ve yazılarıyla, 1995 Türkiye Gazeteciler Cemiyeti başarı ödülü; 1996 yılı Abdi İpekçi Barış ve Dostluk Ödülü; 2001 yılında ICCROM örnek yazar Onur Ödülü; 2002 Avrupa-İstanbul yayın gurubu İstanbul - Kent Ödülü ve 2002 Türk Sanat Kurumu

Sanat Onur Ödülü gibi ödülleri almıştır. Türk mimarlık tarihine adını yazdırmış, Mimarlar Odası eski genel başkanlığı ve dergimizin kuruluşundan vefat ettiği 15 Ekim 2013'e kadar editörlüğünü üstlenen Oktay Ekinci'ye hayatlarımıza bıraktığı izler nedeniyle müteşekkirimiz. Dergimizin Oktay Ekinci'nin vefatından sonra 2017'de çıkarttığımız ve geriye dönük eksik tüm sayılarımızı O'nun anısına armağan etmenin doğru olacağını düşündük.

Dergimizin geriye dönük eksikleri için 2017'de yayınlanan sayılarımıza T.C. İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Arkeoloji Bölümü Klâsik Arkeoloji Ana Bilim Dalı ve Nif Dağı Araştırma ve Kazı Projesi İzmir İli Nif Dağı Kazısı Başkanlığı girişim ve ev sahipliğinde 13-14 Aralık 2016 tarihinde İstanbul'da düzenlenen *Kazı Buluntusu Ok Uçları Çalıştayı* (İlk Örneklerden Orta Çağ sonuna kadar / Malzeme, Teknik, Biçim ve Tarihlendirme) temel oluşturmuştur. Başta çalıştay fikrini ortaya atarak gerçekleşmesi için emek sarf eden Prof. Dr. Elif Tül Tulunay'a; Çalıştay Düzenleme Kurulu'na; "Kazı Buluntusu Ok Uçları Çalıştayı"na katılarak bildirimlerini sunan, yayınlanması için MASROP E-Dergi'ye gönderen ve sunulan bildirimler haricinde ok uçlarıyla ilişkili yazılarını bizimle paylaşan tüm yazarlarımıza; Dergi Yayın Kurulu'na ve bu sayının yükünü üstlenen Hakemlerimize teşekkürlerimi sunuyorum. 2017'den sonraki yayım hayatına sanal ortamda yılda iki sayı yayınlanacak ulusal hakemli MASROP E-Dergi'nin Sizlerin yayınları ve desteklerinizle aksamadan devam edeceği beklentilerim ve sağlıklı, başarılı yarınlar dilekleriyle... Saygılarımla...

MASROP E-Dergi Yayın Kurulu Adına
Doç. Dr. Daniş Baykan

**Sayın Oktay Ekinci'nin Yayın Kurulu Başkanlığında
2007-2012 Arasında Yayımlanmış MASROP E-Dergi Makaleleri**

- Alanyurt 2009: Alanyurt, Uğur, “Türkiye’de Koruma ve Onarım Üzerine Analiz”, *MASROP E-Dergi Sayı 4*, 2009, 29-55.
- Azizov 2008: Azizov, Anar, “Türk Konut Mimarisi İle Anıtsal Mimari Arasındaki Tasarım İlişkileri”, *MASROP E-Dergi Sayı 3*, 2008, 1-18.
- Baykan 2007: Baykan, Daniş, “Andron ve Symposion Olgusunun Sosyo-Kültürel Nedenleri, Sosyal Yaşama Yansımaları ve İşleyişi”, *MASROP E-Dergi Sayı 1*, 2007, 1-6.
- Efe 2012: Efe, Turan, “(Sunu/Önsöz) Küllüoba Kazıları ve Batı Anadolu Tunç Çağları Üzerine Yapılan Araştırmalar”, *MASROP E-Dergi Cilt 6 Sayı 7*, 2012, iii-vii.
- Fidan 2012: Fidan, Erkan, “Küllüoba İlk Tunç Mimarisi”, *MASROP E-Dergi Cilt 6 Sayı 7*, 2012, 1- 44.
- Genç 2010: Genç, Uğur, “Müzelerde Bütüncül Yaklaşım Denemesi: Aynı Bütünün Parçalarını Sergileyen Müzeler İçin Bir Uygulama Örneği”, *MASROP E-Dergi Sayı 5*, 2010, 1-14.
- Gündem 2012: Gündem, Can Yümni, “The Subsistence Economy in Inland Northwestern Anatolia During the Chalcolithic and Early Bronze Age”, *MASROP E-Dergi, Cilt 6 Sayı 7*, 2012, 250-300.
- Karaca 2007: Karaca, Ergün, “Aleksandreia Troas’da Opus Reticulatum Tekniği”, *MASROP E-Dergi Sayı 2*, 2007, 1-10.
- Omar 2011: Omar, Ali Taha, “The Elimination Of The Rising Damp From The Walls In Old Buildings”, *MASROP E-Dergi Sayı 6*, 2011, 1-25.
- Sarı 2012: Sarı, Deniz, “İlk Tunç Çağı ve Orta Tunç Çağı’nda Batı Anadolu’nun Kültürel ve Siyasi Gelişimi”, *MASROP E-Dergi Cilt 6 Sayı 7*, 2012, 112-249.
- Türkteki 2012: Türkteki, Murat, “Batı ve Orta Anadolu’da Çark Yapımı Çanak Çömleğin Ortaya Çıkışı ve Yayılımı”, *MASROP E-Dergi Cilt 6 Sayı 7*, 2012, 45-111.
- Ünan 2009: Ünan, Serdar, “Samsun-Dondortepe (Hacı İsmail) Tümülüsü”, *MASROP E-Dergi Sayı 4*, 2009, 1-28.
- Yavuz 2009: Yavuz, Alper Yener, “Zooarkeoloji ve Arkeolojik Araştırmalarda Önemi”, *MASROP E-Dergi Sayı 4*, 2009, 64-70.
- Yeşilova 2009: Yeşilova, Hande, “Alliano Antik Ilıcısı’nda Üretilen Erken Bizans Dönemi Günlük Kullanım Kapları”, *MASROP E-Dergi Sayı 4*, 2009, 56-63.

OK UÇLARI ÇALIŞTAYI

Kazı Buluntusu Ok Uçları

(İlk Örneklerden Orta Çağ sonuna kadar / Malzeme, Teknik, Biçim ve Tarihlendirme)

Bilim ve Düzenleme Kurulu:

Prof. Dr. Elif Tül Tulunay

Doç. Dr. Daniş Baykan

Yrd. Doç. Dr. Müjde Peker

Öğr. Gör. (M.A.) Ceren Baykan

“Ok Uçları Çalıştayı” düzenleme gerekliliğine, “İstanbul Üniversitesi Nif Dağı Araştırma ve Kazı Projesi” kapsamında 2006 yılından bu yana Bakanlar Kurulu Kararı’yla başkanlığında yürütülen “İzmir İli Nif Dağı Kazısı”nda ilk günden beri bulduğumuz farklı tip ve boyuttaki ok uçları başlıca etmen olmuştur. Gün ışığına çıkan, birkaçı bronz, çoğu demir malzemeden yapılmış yüzlerce örnek, buluntu kontektlerine göre belirli dönemlere tarihlendirilmektedir. Özellikle Karamattepe kazı alanımızda ele geçen ok uçlarının üretimine ilişkin veriler, bazı bilinenlere yeni bakış açıları kazandırması yanı sıra, Batı Anadolu tarihinde birçok bilinmeze de ışık tutmaktadır.

İmalatından kullanımına ve biçiminden tarihinin belirlenmesine kadar birçok soruyu ve cevabı içeren ok uçlarının, başlangıcından Orta Çağ sonuna dek geniş bir zaman yelpazesinde, arkeolojik kazılarda bulunmuş benzer ve farklı örneklerini kontektleri yönünden değerlendirerek, meslektaşlarımızla bir arada irdeleme fırsatı bulduğumuz bu Çalıştayda, terminoloji, tarihlendirme, üretim, tipoloji ve işlev sorunlarına çözüm sağlayacak ortak bir görüş için adım attığımız ve verimli sonuçlara ulaşıldığı inancıyla, tüm katılımcılara teşekkür ediyorum.

“Ok Uçları Çalıştayı”mıza destek ve emek veren İstanbul Üniversitesi ile Trakya Üniversitesi’nin değerli mensuplarına, Nif Dağı Kazısı devamlı ekip üyelerine, ilgi gösterip katılan değerli bilim insanlarına, izleyicilere, öğrencilerimize; ayrıca katkıda bulunan S.S.A Kimya ile Tywek firmalarına ve yardımlarını esirgemeyen herkese içten teşekkür ederiz.

Prof. Dr. Elif Tül Tulunay

Kazı Buluntusu Ok Uçları Çalıştayı Sonuç Bildirgesi (İlk Örneklerden Orta Çağ sonuna kadar / Malzeme, Teknik, Biçim ve Tarihlendirme)

- ❖ Ok Uçları Çalıştayı'nda, programda duyurulan on yedi sözlü bildiriden on beşi ile bir ilâve tebliğ ve altı poster sunulmuş, toplam yirmi iki başlık altında irdelenen ok uçları, sonuç panelinde ortak değerlendirilmiştir.
- ❖ Bildiri başlıkları ile Çalıştay'da sunumunu yapanların listesi sırasıyla şöyledir:

Sözlü:

- “Hellen Dünyasında Ok, Yay ve Okçuluk” F. Nihal Köseoğlu;
- “Modern Okçuluk” Aysel Babagür; (*Program dışı ilâve sunum*)
- “Antik Çağ Ok Uçları ve İskelet Travmasıyla İlişkisi” Ayla Sevim Erol ve Alper Yener Yavuz;
- “Tarsus Gözlükule Ok Uçlarının Kimyasal Analizi ve Sınıflandırması” Gonca Dardeniz;
- “Orta Çağ Demir Temren Örneklerinin Sertlik Değerleri ve Sertleştirme Yöntemleri” Ümit Güder;
- “Tarih Öncesi Okçuluk: Yukarı Dicle Çanak Çömleksiz Neolitik Dönem Ok Uçları Deneysel Çalışması” Okan Doğanhan Aslaner;
- “Van Ayanis Kalesinden Ele Geçen Ok Uçları Üzerine Genel Bir Değerlendirme” Mehmet Ali Özdemir;
- “Nif Dağı Kazısı Karamattepe ve Ballicaoluk'ta Bulunan Ok Uçları” Daniş Baykan;
- “Daskyleion Buluntusu Tunç Ok Uçları” Özgün Kasar;
- “Klaros'ta Bulunan Ok Uçları” Onur Zunal;
- “Heraion Teikhos'ta Bulunan Ok Uçları” Neşe Atik;
- “Metropolis'te Bulunan Ok Uçları” Burak Arslan;
- “Allianoi'da Bulunan Ok Uçları” Daniş Baykan,
- “Kütahya Müzesi Müdürlüğü Kurtarma Kazılarında Ele Geçen Ok Uçları” Alptekin Oransay;
- “Samsat Höyük Ok Uçları Konusunda İlk Tespitler” Alptekin Yavaş;
- “Konya Gevale Kalesi Kazıları Ok Uçlarının Değerlendirilmesi” Erkan Aygör.

Poster:

- “Ovaören Ok Uçları” Atalay Karatak;
- “Nif Dağı Başpınar Ok Uçları” Daniş Baykan;
- “Ok Uçlarının Koruma ve Onarımında Organik Malzeme Tespiti” Ceren Baykan;
- “Antakya Kent İçi Kurtarma Kazısında Ele Geçen Ok Uçları” Kamuran Öncü
- “Batı Anadolu'daki M.Ö. 1. bin Ok Ucu Buluntu Merkezleri” Hacı Yağuzluk;
- “Karacahisar Kalesinde Bulunan Ok Uçları Üzerine Bir Tipoloji Değerlendirmesi” Ali Gerengi.

Sunumlarda emeği geçen herkese çok teşekkür ederiz.

- ❖ Programda yer alan “Smyrna Kazılarında Ele Geçen Ok Uçları” Duygu Akar Tanrıver ile “Göktürk Devri Ok Uçları” Jale Özlem Oktay Çerezci sözlü bildirileri, konuşmacılar özel nedenlerden ötürü gelemediğinden, sunulamamıştır. Çalıştay yayınına bu bildirilerin ve doğrudan ok uçlarıyla ilişkin tamamlayıcı bazı ek çalışmaların da dâhil edilebileceğini sevinerek duyururuz.

Çalıştaya bildiriyle katılan, özellikle sonuç paneline kalarak düzenleme komitesiyle ve diğer meslektaşlarıyla fikir alışverişinde bulunan ve ortak bir terminoloji oluşumunu destekleyerek buna katkı sağlayan, Burak Arslan, Neşe Atik, Ali Gerengi, Atalay Karatak, Alptekin Oransay, Mehmet Ali Özdemir, Alptekin Yavaş ve Onur Zunal başta olmak üzere tüm katılımcılara bir kez daha teşekkür ediyoruz. Çalıştay sonuç panelinin tüm dinleyicilerine, bilhassa fikirlerini bizlerle paylaşan, Atilla Batmaz, Can Avcı, Adnan Mehel ve Ertaç Yıldırım'a da çok teşekkür ediyoruz.

Görüş, Öneri ve Varılan Ortak Sonuçlar:

- * Metal içerik analizlerinin ve arkeometrik ölçümlerin, ok uçlarında da köken belirlenmesinden yapım tekniklerinin anlaşılmasına kadar önemli sonuçlar sunacağına altı çizildi.
- * Ok uçlarının ilk bakışta savaş âleti olarak algılanmasının ötesinde, bulunduğu ortamda adak, ganimet veya taşıyabileceği sembolik anlamlar açısından da ele alınmasının gerektiği vurgulandı. Bu anlamda buluntunun yeri ve kontekstinin önemi belirginleşmektedir ve bu da çalıştayın “kazı buluntusu ok uçları”nu konu seçmesini haklı kılmaktadır.
- * Sembolik anlam dışında ok ucunun para gibi ekonomik değer olarak bir değiş tokuşta kullanılması (Trakya örneği); dövme veya döküm tekniğinde üretilen ok uçlarının sayısal farkı gibi değişik açılardan değerlendirmeler yapıldı. Ok uçları için “toplu üretim” denilebilmesi için sayıca çokluk ve iş gücü kapsamı üzerinde duruldu.
- * Ok ucu çalışmalarında atış mekanizmalarının göz önünde bulundurulması, buna bağlı olarak ok ucu boyut ve ağırlıklarının son derece önemli olduğu ve malzemenin çalışılması sırasında mutlaka kaydedilmesi gerektiği vurgulandı. Eski çalışmalarda mekanizmalar göz ardı edildiği için, genellikle “mızrak ucu” olarak isimlendirilen çoğu demir buluntunun yeniden değerlendirilmesinin kaçınılmazlığı anlaşıldı.
- * Bu çalıştayın Anadolu ok ucu tipolojisi için bir zemin oluşturması bağlamında, her kazının kendi ok ucu tipolojisini (malzeme cinsine göre ve sayısal çokluğa) düzenlemesi ve ortak bir platformda değerlendirilmesinden sonra, Anadolu ok ucu tipolojisinin ve kesin terminolojinin saptanmasının doğru olacağına karar verildi.
- * Gerek üretim teknikleri gerekse işlenmesindeki farklılıklar nedeniyle demir ve bronz / tunç ok uçlarının ayrı ayrı sınıflandırılmasının daha doğru olacağı kararlaştırıldı.
- * Geleneksel olarak “İskit Tipi” olarak adlandırılan kovanlı ve mahmuzlu iki veya üç kanatlı bronz ok uçlarının, halk, ırk, coğrafya veya etnik köken tanımlamalarında günümüz araştırmacıları tarafından kullanılmaması gerektiği önemle vurgulandı.
- * Ok ucu tiplerinin tanımlanmasında ve karşılaştırmalarında ok uçlarının ayrıntıları ve bölümlerinin adlandırılmasının önem taşımasına karşın, güncel yayınlarda bazen yabancı dilden çeviri karşılıklar, bazen Osmanlı okçuluk terminolojisi, bazen de yabancı dildeki kelime kullanıldığından; kesinleşmiş bir Türkçe ok terminolojisinin hâlen var olmadığı ve bunun sağlanmasının gerekliliği vurgulanmıştır. Bir dil birliğine varılması konusunda hem fikir olunmasına karşın, gerek Orta Çağ gerekse Osmanlı kaynaklarındaki bazı isimlendirmelerin dönemi için doğrudan kullanılması uygun olacağından Roma İmparatorluk Dönemi öncesi için ayrı, Roma İmparatorluk Dönemi sonrası için ayrı terminoloji oluşturulmasına karar verilmiştir. Roma İmparatorluk Dönemi öncesi için ise aşağıdaki kelimelerin kullanımının uygunluğuna çalıştay sonuç panelinde karar verilmiştir:
 - Okun kesici ve delici kısmını da içeren uç bölümünün tümüne “**ok ucu**”
 - Ok ucu, asıl kesici ve delici işlevsel ucuna “**namlu**”
 - Oka iğne gibi bir “saplama” aracılığıyla birleşiyorsa “**saplamalı**”
 - Kesici ve delici kısmın altındaki bir yuvadan oka sabitleniyorsa “**kovanlı**”
 - Ok ucu başının orta çizgisinden dışa doğru incelererek çıkıntı yapan her bir bölümü için “**kanat**”
 - Alışılmış iki kanatlı yaprak formu ok uçlarının ortasındaki kabarık hat için “**omurga**”
 - Ok namlusu ile saplama geçişinde belirgin bir genişleme olması halinde “**dayamak**”
 - Bazen kovan/saplama kısmındaki tek bazen de yaprak formlu bazı ok uçlarında her iki kanadın uçlarındaki ince çıkıntılara “**mahmuz**”
(ör.: yaprak formlu ok uçlarında her iki kanadın uçlarında ise: **kanat uçları mahmuzlu**
veya kovan/saplama kısmındaki tek mahmuzlu olan için **mahmuzlu ok ucu**)

Editörden

2007 yılında başlayarak ve 2013 yılına kadar yayınlanan e-dergimiz (MASROP E-Dergi), editörümüz ve aynı zamanda Mimarlar Odası eski genel başkanı Sayın Oktay Ekinci'nin 15 Ekim 2013'te vefatıyla yayınına ara vermek zorunda kalmıştı. 2007-2013 arasında e-dergimiz ULAKBİM gibi ulusal ve EBSCO gibi uluslararası veri tabanlarında taranmaktaydı. Verilen ara nedeniyle kayıtlı olduğumuz tarama veri tabanlarına kaydımız yinelenmekte ve yenilerine başvurularımız gerçekleşmektedir. 2016 yılında yeniden hayata geçirdiğimiz e-dergimizin adresi www.masrop.org olarak güncellenmiştir. İsmi ve ISSN numarası aynıdır. Yayın Kurulu yenilenerek genişletilmiştir. Yayın Kurulu'nun mümkün olduğunca her sayıda biraz daha genişleyeceği ümidindeyiz. Dergimiz içerik olarak, Antropoloji, Arkeoloji, Arkeometri, Epigrafi, Filoloji, Sanat Tarihi, Koruma / Onarım, Mimarlık Tarihi, Müzecilik, Paleoantropoloji, Fizikiantropoloji, Prehistorya, Protohistorya, Önasya Arkeolojisi, Klasik Arkeoloji, Eskiçağ Tarihi, Hititoloji, Sümeroloji, Latin Dili ve Edebiyatı, Yunan Dili ve Edebiyatı, Arkeometalürji, Arkeozooloji, Arkeobotanik, Bizans Sanatı, Osmanlı Sanatı, Nümizmatik gibi sosyal bilimler alanlarındaki ana konular ile bunlarla ilgili, ilişkili veya yardımcı konuları ve bunlara dair yorum, yaklaşım ve kuramları kapsamaktadır. Dönem sınırlaması olmaksızın öncelikli olarak Anadolu coğrafyası kapsamındaki ve Anadolu ile ilişkili olduğu sürece coğrafi bir alan sınırlaması da olmaksızın bahsedilen konulardaki yazılar dergi kapsamındadır. MASROP E-Dergi, kapsamına uygun olarak bilimsel yenilik getiren, özgün araştırma ve yorum makaleleri ile kitap eleştirilerini içerecek bir dergidir. İlk oluşum sürecinden beri görev aldığım MASROP E-Dergi'de ilk yazılarımdan birinin yayınlanmasının 10 yıl ardından bugün editör olarak göreve devam ediyor olmaktan mutluluk duyduğumu burada belirtmek istiyorum. Derginin kuruluş aşamasında bir avuç genç akademisyen adayına destekleriyle kol kanat geren başta Prof. Dr. Elif Tül Tulunay olmak üzere tüm destekçi üyelerimize saygılarımı ve teşekkürlerimi sunarken, aynı desteği gördüğümüz merhum Oktay Ekinci'nin hatırası önünde saygıyla eğiliyorum.

Oktay Ekinci, Balıkesir'de 1952'de doğmuş; Mimar Sinan Üniversitesi Yüksek Mimarlık Bölümü'nü bitirmiştir. Mimarlar Odası'nın çeşitli kademelerinde yönetici, Mimar Sinan Üniversitesi Mimarlık Fakültesi'nde öğretim görevlisi, Kars Ardahan İğdır Siyasal Birikim Gazetesi'nde ve Cumhuriyet Gazetesi'nde köşe yazarı olarak görev almıştır. Yaşamı süresince yazmış olduğu onun üzerinde kitap ve yazılarıyla, 1995 Türkiye Gazeteciler Cemiyeti başarı ödülü; 1996 yılı Abdi İpekçi Barış ve Dostluk Ödülü; 2001 yılında ICCROM örnek yazar Onur Ödülü; 2002 Avrupa-İstanbul yayın gurubu İstanbul - Kent Ödülü ve 2002 Türk Sanat Kurumu

Sanat Onur Ödülü gibi ödülleri almıştır. Türk mimarlık tarihine adını yazdırmış, Mimarlar Odası eski genel başkanlığı ve dergimizin kuruluşundan vefat ettiği 15 Ekim 2013'e kadar editörlüğünü üstlenen Oktay Ekinci'ye hayatlarımıza bıraktığı izler nedeniyle müteşekkirimiz. Dergimizin Oktay Ekinci'nin vefatından sonra 2017'de çıkarttığımız ve geriye dönük eksik tüm sayılarımızı O'nun anısına armağan etmenin doğru olacağını düşündük.

Dergimizin geriye dönük eksikleri için 2017'de yayınlanan sayılarımıza T.C. İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Arkeoloji Bölümü Klâsik Arkeoloji Ana Bilim Dalı ve Nif Dağı Araştırma ve Kazı Projesi İzmir İli Nif Dağı Kazısı Başkanlığı girişim ve ev sahipliğinde 13-14 Aralık 2016 tarihinde İstanbul'da düzenlenen *Kazı Buluntusu Ok Uçları Çalıştayı* (İlk Örneklerden Orta Çağ sonuna kadar / Malzeme, Teknik, Biçim ve Tarihlendirme) temel oluşturmuştur. Başta çalıştay fikrini ortaya atarak gerçekleşmesi için emek sarf eden Prof. Dr. Elif Tül Tulunay'a; Çalıştay Düzenleme Kurulu'na; "Kazı Buluntusu Ok Uçları Çalıştayı"na katılarak bildirimlerini sunan, yayınlanması için MASROP E-Dergi'ye gönderen ve sunulan bildirimler haricinde ok uçlarıyla ilişkili yazılarını bizimle paylaşan tüm yazarlarımıza; Dergi Yayın Kurulu'na ve bu sayının yükünü üstlenen Hakemlerimize teşekkürlerimi sunuyorum. 2017'den sonraki yayın hayatına sanal ortamda yılda iki sayı yayınlanacak ulusal hakemli MASROP E-Dergi'nin Sizlerin yayınları ve desteklerinizle aksamadan devam edeceği beklentilerim ve sağlıklı, başarılı yarınlar dilekleriyle... Saygılarımla...

MASROP E-Dergi Yayın Kurulu Adına
Doç. Dr. Daniş Baykan

**Sayın Oktay Ekinci'nin Yayın Kurulu Başkanlığında
2007-2012 Arasında Yayımlanmış MASROP E-Dergi Makaleleri**

- Alanyurt 2009: Alanyurt, Uğur, “Türkiye’de Koruma ve Onarım Üzerine Analiz”, *MASROP E-Dergi Sayı 4*, 2009, 29-55.
- Azizov 2008: Azizov, Anar, “Türk Konut Mimarisi İle Anıtsal Mimari Arasındaki Tasarım İlişkileri”, *MASROP E-Dergi Sayı 3*, 2008, 1-18.
- Baykan 2007: Baykan, Daniş, “Andron ve Symposion Olgusunun Sosyo-Kültürel Nedenleri, Sosyal Yaşama Yansımaları ve İşleyişi”, *MASROP E-Dergi Sayı 1*, 2007, 1-6.
- Efe 2012: Efe, Turan, “(Sunu/Önsöz) Küllüoba Kazıları ve Batı Anadolu Tunç Çağları Üzerine Yapılan Araştırmalar”, *MASROP E-Dergi Cilt 6 Sayı 7*, 2012, iii-vii.
- Fidan 2012: Fidan, Erkan, “Küllüoba İlk Tunç Mimarisi”, *MASROP E-Dergi Cilt 6 Sayı 7*, 2012, 1- 44.
- Genç 2010: Genç, Uğur, “Müzelerde Bütüncül Yaklaşım Denemesi: Aynı Bütünün Parçalarını Sergileyen Müzeler İçin Bir Uygulama Örneği”, *MASROP E-Dergi Sayı 5*, 2010, 1-14.
- Gündem 2012: Gündem, Can Yümni, “The Subsistence Economy in Inland Northwestern Anatolia During the Chalcolithic and Early Bronze Age”, *MASROP E-Dergi, Cilt 6 Sayı 7*, 2012, 250-300.
- Karaca 2007: Karaca, Ergün, “Aleksandreia Troas’da Opus Reticulatum Tekniği”, *MASROP E-Dergi Sayı 2*, 2007, 1-10.
- Omar 2011: Omar, Ali Taha, “The Elimination Of The Rising Damp From The Walls In Old Buildings”, *MASROP E-Dergi Sayı 6*, 2011, 1-25.
- Sarı 2012: Sarı, Deniz, “İlk Tunç Çağı ve Orta Tunç Çağı’nda Batı Anadolu’nun Kültürel ve Siyasi Gelişimi”, *MASROP E-Dergi Cilt 6 Sayı 7*, 2012, 112-249.
- Türkteki 2012: Türkteki, Murat, “Batı ve Orta Anadolu’da Çark Yapımı Çanak Çömleğin Ortaya Çıkışı ve Yayılımı”, *MASROP E-Dergi Cilt 6 Sayı 7*, 2012, 45-111.
- Ünan 2009: Ünan, Serdar, “Samsun-Dondortepe (Hacı İsmail) Tümülüsü”, *MASROP E-Dergi Sayı 4*, 2009, 1-28.
- Yavuz 2009: Yavuz, Alper Yener, “Zooarkeoloji ve Arkeolojik Araştırmalarda Önemi”, *MASROP E-Dergi Sayı 4*, 2009, 64-70.
- Yeşilova 2009: Yeşilova, Hande, “Alliano Antik Ilıcısı’nda Üretilen Erken Bizans Dönemi Günlük Kullanım Kapları”, *MASROP E-Dergi Sayı 4*, 2009, 56-63.

OK UÇLARI ÇALIŞTAYI

Kazı Buluntusu Ok Uçları

(İlk Örneklerden Orta Çağ sonuna kadar / Malzeme, Teknik, Biçim ve Tarihlendirme)

Bilim ve Düzenleme Kurulu:

Prof. Dr. Elif Tül Tulunay

Doç. Dr. Daniş Baykan

Yrd. Doç. Dr. Müjde Peker

Öğr. Gör. (M.A.) Ceren Baykan

“Ok Uçları Çalıştayı” düzenleme gerekliliğine, “İstanbul Üniversitesi Nif Dağı Araştırma ve Kazı Projesi” kapsamında 2006 yılından bu yana Bakanlar Kurulu Kararı’yla başkanlığında yürütülen “İzmir İli Nif Dağı Kazısı”nda ilk günden beri bulduğumuz farklı tip ve boyuttaki ok uçları başlıca etmen olmuştur. Gün ışığına çıkan, birkaçı bronz, çoğu demir malzemeden yapılmış yüzlerce örnek, buluntu kontektlerine göre belirli dönemlere tarihlendirilmektedir. Özellikle Karamattepe kazı alanımızda ele geçen ok uçlarının üretimine ilişkin veriler, bazı bilinenlere yeni bakış açıları kazandırması yanı sıra, Batı Anadolu tarihinde birçok bilinmeze de ışık tutmaktadır.

İmalatından kullanımına ve biçiminden tarihinin belirlenmesine kadar birçok soruyu ve cevabı içeren ok uçlarının, başlangıcından Orta Çağ sonuna dek geniş bir zaman yelpazesinde, arkeolojik kazılarda bulunmuş benzer ve farklı örneklerini kontektleri yönünden değerlendirerek, meslektaşlarımızla bir arada irdeleme fırsatı bulduğumuz bu Çalıştayda, terminoloji, tarihlendirme, üretim, tipoloji ve işlev sorunlarına çözüm sağlayacak ortak bir görüş için adım attığımız ve verimli sonuçlara ulaşıldığı inancıyla, tüm katılımcılara teşekkür ediyorum.

“Ok Uçları Çalıştayı”mıza destek ve emek veren İstanbul Üniversitesi ile Trakya Üniversitesi’nin değerli mensuplarına, Nif Dağı Kazısı devamlı ekip üyelerine, ilgi gösterip katılan değerli bilim insanlarına, izleyicilere, öğrencilerimize; ayrıca katkıda bulunan S.S.A Kimya ile Tywek firmalarına ve yardımlarını esirgemeyen herkese içten teşekkür ederiz.

Prof. Dr. Elif Tül Tulunay

Kazı Buluntusu Ok Uçları Çalıştayı Sonuç Bildirgesi (İlk Örneklerden Orta Çağ sonuna kadar / Malzeme, Teknik, Biçim ve Tarihlendirme)

- ❖ Ok Uçları Çalıştayı'nda, programda duyurulan on yedi sözlü bildiriden on beşi ile bir ilâve tebliğ ve altı poster sunulmuş, toplam yirmi iki başlık altında irdelenen ok uçları, sonuç panelinde ortak değerlendirilmiştir.
- ❖ Bildiri başlıkları ile Çalıştay'da sunumunu yapanların listesi sırasıyla şöyledir:

Sözlü:

- “Hellen Dünyasında Ok, Yay ve Okçuluk” F. Nihal Köseoğlu;
- “Modern Okçuluk” Aysel Babagür; (*Program dışı ilâve sunum*)
- “Antik Çağ Ok Uçları ve İskelet Travmasıyla İlişkisi” Ayla Sevim Erol ve Alper Yener Yavuz;
- “Tarsus Gözlükule Ok Uçlarının Kimyasal Analizi ve Sınıflandırması” Gonca Dardeniz;
- “Orta Çağ Demir Temren Örneklerinin Sertlik Değerleri ve Sertleştirme Yöntemleri” Ümit Güder;
- “Tarih Öncesi Okçuluk: Yukarı Dicle Çanak Çömleksiz Neolitik Dönem Ok Uçları Deneysel Çalışması” Okan Doğuhan Aslaner;
- “Van Ayanis Kalesinden Ele Geçen Ok Uçları Üzerine Genel Bir Değerlendirme” Mehmet Ali Özdemir;
- “Nif Dağı Kazısı Karamattepe ve Ballicaoluk'ta Bulunan Ok Uçları” Daniş Baykan;
- “Daskyleion Buluntusu Tunç Ok Uçları” Özgün Kasar;
- “Klaros'ta Bulunan Ok Uçları” Onur Zunal;
- “Heraion Teikhos'ta Bulunan Ok Uçları” Neşe Atik;
- “Metropolis'te Bulunan Ok Uçları” Burak Arslan;
- “Allianoi'da Bulunan Ok Uçları” Daniş Baykan,
- “Kütahya Müzesi Müdürlüğü Kurtarma Kazılarında Ele Geçen Ok Uçları” Alptekin Oransay;
- “Samsat Höyük Ok Uçları Konusunda İlk Tespitler” Alptekin Yavaş;
- “Konya Gevale Kalesi Kazıları Ok Uçlarının Değerlendirilmesi” Erkan Aygör.

Poster:

- “Ovaören Ok Uçları” Atalay Karatak;
- “Nif Dağı Başpınar Ok Uçları” Daniş Baykan;
- “Ok Uçlarının Koruma ve Onarımında Organik Malzeme Tespiti” Ceren Baykan;
- “Antakya Kent İçi Kurtarma Kazısında Ele Geçen Ok Uçları” Kamuran Öncü
- “Batı Anadolu'daki M.Ö. 1. bin Ok Ucu Buluntu Merkezleri” Hacı Yağuzluk;
- “Karacahisar Kalesinde Bulunan Ok Uçları Üzerine Bir Tipoloji Değerlendirmesi” Ali Gerengi.

Sunumlarda emeği geçen herkese çok teşekkür ederiz.

- ❖ Programda yer alan “Smyrna Kazılarında Ele Geçen Ok Uçları” Duygu Akar Tanrıver ile “Göktürk Devri Ok Uçları” Jale Özlem Oktay Çerezci sözlü bildirileri, konuşmacılar özel nedenlerden ötürü gelemediğinden, sunulamamıştır. Çalıştay yayınına bu bildirilerin ve doğrudan ok uçlarıyla ilişkin tamamlayıcı bazı ek çalışmaların da dâhil edilebileceğini sevinerek duyururuz.

Çalıştaya bildiriyle katılan, özellikle sonuç paneline kalarak düzenleme komitesiyle ve diğer meslektaşlarıyla fikir alışverişinde bulunan ve ortak bir terminoloji oluşumunu destekleyerek buna katkı sağlayan, Burak Arslan, Neşe Atik, Ali Gerengi, Atalay Karatak, Alptekin Oransay, Mehmet Ali Özdemir, Alptekin Yavaş ve Onur Zunal başta olmak üzere tüm katılımcılara bir kez daha teşekkür ediyoruz. Çalıştay sonuç panelinin tüm dinleyicilerine, bilhassa fikirlerini bizlerle paylaşan, Atilla Batmaz, Can Avcı, Adnan Mehel ve Ertaç Yıldırım'a da çok teşekkür ediyoruz.

Görüş, Öneri ve Varılan Ortak Sonuçlar:

- * Metal içerik analizlerinin ve arkeometrik ölçümlerin, ok uçlarında da köken belirlenmesinden yapım tekniklerinin anlaşılmasına kadar önemli sonuçlar sunacağına altı çizildi.
- * Ok uçlarının ilk bakışta savaş âleti olarak algılanmasının ötesinde, bulunduğu ortamda adak, ganimet veya taşıyabileceği sembolik anlamlar açısından da ele alınmasının gerektiği vurgulandı. Bu anlamda buluntunun yeri ve kontekstinin önemi belirginleşmektedir ve bu da çalıştayın “kazı buluntusu ok uçları”nu konu seçmesini haklı kılmaktadır.
- * Sembolik anlam dışında ok ucunun para gibi ekonomik değer olarak bir değiş tokuşta kullanılması (Trakya örneği); dövme veya döküm tekniğinde üretilen ok uçlarının sayısal farkı gibi değişik açılardan değerlendirmeler yapıldı. Ok uçları için “toplu üretim” denilebilmesi için sayıca çokluk ve iş gücü kapsamı üzerinde duruldu.
- * Ok ucu çalışmalarında atış mekanizmalarının göz önünde bulundurulması, buna bağlı olarak ok ucu boyut ve ağırlıklarının son derece önemli olduğu ve malzemenin çalışılması sırasında mutlaka kaydedilmesi gerektiği vurgulandı. Eski çalışmalarda mekanizmalar göz ardı edildiği için, genellikle “mızrak ucu” olarak isimlendirilen çoğu demir buluntunun yeniden değerlendirilmesinin kaçınılmazlığı anlaşıldı.
- * Bu çalıştayın Anadolu ok ucu tipolojisi için bir zemin oluşturması bağlamında, her kazının kendi ok ucu tipolojisini (malzeme cinsine göre ve sayısal çokluğa) düzenlemesi ve ortak bir platformda değerlendirilmesinden sonra, Anadolu ok ucu tipolojisinin ve kesin terminolojinin saptanmasının doğru olacağına karar verildi.
- * Gerek üretim teknikleri gerekse işlenmesindeki farklılıklar nedeniyle demir ve bronz / tunç ok uçlarının ayrı ayrı sınıflandırılmasının daha doğru olacağı kararlaştırıldı.
- * Geleneksel olarak “İskit Tipi” olarak adlandırılan kovanlı ve mahmuzlu iki veya üç kanatlı bronz ok uçlarının, halk, ırk, coğrafya veya etnik köken tanımlamalarında günümüz araştırmacıları tarafından kullanılmaması gerektiği önemle vurgulandı.
- * Ok ucu tiplerinin tanımlanmasında ve karşılaştırmalarında ok uçlarının ayrıntıları ve bölümlerinin adlandırılmasının önem taşımasına karşın, güncel yayınlarda bazen yabancı dilden çeviri karşılıklar, bazen Osmanlı okçuluk terminolojisi, bazen de yabancı dildeki kelime kullanıldığından; kesinleşmiş bir Türkçe ok terminolojisinin hâlen var olmadığı ve bunun sağlanmasının gerekliliği vurgulanmıştır. Bir dil birliğine varılması konusunda hem fikir olunmasına karşın, gerek Orta Çağ gerekse Osmanlı kaynaklarındaki bazı isimlendirmelerin dönemi için doğrudan kullanılması uygun olacağından Roma İmparatorluk Dönemi öncesi için ayrı, Roma İmparatorluk Dönemi sonrası için ayrı terminoloji oluşturulmasına karar verilmiştir. Roma İmparatorluk Dönemi öncesi için ise aşağıdaki kelimelerin kullanımının uygunluğuna çalıştay sonuç panelinde karar verilmiştir:
 - Okun kesici ve delici kısmını da içeren uç bölümünün tümüne “**ok ucu**”
 - Ok ucu, asıl kesici ve delici işlevsel ucuna “**namlu**”
 - Oka iğne gibi bir “saplama” aracılığıyla birleşiyorsa “**saplamalı**”
 - Kesici ve delici kısmın altındaki bir yuvadan oka sabitleniyorsa “**kovanlı**”
 - Ok ucu başının orta çizgisinden dışa doğru incelererek çıkıntı yapan her bir bölümü için “**kanat**”
 - Alışılmış iki kanatlı yaprak formu ok uçlarının ortasındaki kabarık hat için “**omurga**”
 - Ok namlusu ile saplama geçişinde belirgin bir genişleme olması halinde “**dayamak**”
 - Bazen kovan/saplama kısmındaki tek bazen de yaprak formlu bazı ok uçlarında her iki kanadın uçlarındaki ince çıkıntılara “**mahmuz**”
(ör.: yaprak formlu ok uçlarında her iki kanadın uçlarında ise: **kanat uçları mahmuzlu**
veya kovan/saplama kısmındaki tek mahmuzlu olan için **mahmuzlu ok ucu**)

Makale Gönderim Tarihi: 27.01.2017
Yayına Kabul Tarihi: 29.03.2017

Allianoi'da Bulunan Ok Uçları *Arrowheads Uncovered at Allianoi*

Daniş Baykan*

Öz

Allianoi, İzmir İli, Bergama İlçesi sınırları içinde, eski Bergama - İvrindi karayolunun 18. kilometresinde, Bergama'nın kuzeydoğusunda, 2010 yılında Yortanlı Sulama Barajı Göleti'nde kalan Paşa Ilıcası Mevkii'ndedir. Allianoi ve yakın çevresindeki ilk kurtarma kazıları, Bergama Müze Müdürlüğü tarafından 1994-1997 yıllarında, baraj gövdesinin inşaat alanında gerçekleşmiştir. Paşa Ilıcası yanı sıra tüm baraj gölet alanında sürdürülen kurtarma kazıları, Doç. Dr. Ahmet Yaraş başkanlığında gerçekleştirilmiştir. Ele geçen mimari ve küçük buluntular Allianoi'un özellikle Roma İmparatorluk Dönemi'nde önem kazandığını gösterir. Allianoi yerleşiminde 1998-2006 yıllarında yürütülen kazılarda ele geçen ve çoğunluğu demir olan ok uçlarının tanıtımı yapılacaktır. Benzerleriyle ve buluntu ortamlarıyla karşılaştırma yapılarak özellikle demir ok uçlarının tarihlendirilmesine katkı sağlanması ve Batı Anadolu ok uçlarının örneklendirilmesi amaçlanmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Allianoi, Metal, Ok ucu, Roma İmparatorluk Dönemi, Geç Antik Çağ

Abstract

Allianoi is in the Paşa Ilıcası County within the Yortanlı Watering Pond built in 2010 in the Northwest of Bergama, on the 18th kilometer of old Bergama-İvrindi Highway within the borders of Bergama Suburb of İzmir City. The earliest rescue excavations in Allianoi and surrounding areas are carried out by Administration of Bergama Museum between 1994 and 1997 in the construction area of the body of the dam. All rescue excavations in the whole pond area of the dam including Paşa Ilıcası are implemented by the team led by Assoc. Prof. Dr. Ahmet Yaraş. The finds as well as the unearthed structures point to the fact that the importance of Allianoi had increased during the Roman Period in particular. The purpose of this study is to compare the physical features and environment of similar finds and figure out some conclusions on dating of the iron arrowheads in particular, and to increase the number of the samples in the Western Anatolia.

Keywords: Allianoi, Metal, Arrowhead, Roman Period, Late Antiquity

* Doç. Dr. Daniş Baykan, T.Ü. Edebiyat Fakültesi A Blok, Arkeoloji Bölümü, Klasik Arkeoloji Anabilim Dalı, oda numarası: 113, Güllapoğlu Yerleşkesi, 22030, Merkez / Edirne; E-posta: danisbaykan@gmail.com, danisbaykan@trakya.edu.tr.

Alliano¹, İzmir İli, Bergama İlçesi sınırları içinde, eski Bergama - İvrindi karayolunun 18. kilometresinde, Bergama'nın kuzeydoğusunda, 2010 yılında Yortanlı Sulama Barajı Göleti'nde kalan Paşa Ilıcası Mevkii'ndedir (Resim 1). Alliano yerleşimindeki arkeolojik kazılar 1998-2006 yıllarında Doç. Dr. Ahmet Yaraş başkanlığında yürütülmüştür. Alliano yerleşiminde bulunan tıp âletleri, yakın zamana dek etkinliğini sürdüren ılıcanın, Roma İmparatorluk Dönemi'nde, termal tedavi yanı sıra ameliyatlar da yapılan kapsamlı bir tıp merkezi olduğunu kanıtlamıştır (Baykan 2012). Dokuz yıl sürdürebildiğimiz Alliano kazıları için Kazı Başkanı Doç. Dr. Ahmet Yaraş yanı sıra, Arş. Gör. Dr. Ergün Karaca; metal eserlerin koruma ve onarımı yanı sıra tamamının çizimleri büyük bir sabırla gerçekleştiren Öğr. Gör. Ceren Baykan başta olmak üzere koruma ve onarım konusunda yardımcı olan Uğur Alanyurt ve Sinem Köstak; fotoğraf çekimlerini yapan Mehmet Güngör, Firdevs Sayılan ve Erdal Eryılmaz, hastane alanı kazılarında görevli Ark. Bülent Türkmen ile metal repertuar defterlerinin yazımına yardımcı olan Ark. Esra Kayıkçı ile Alliano Kazısı'na katkı sağlayan diğer tüm çalışma arkadaşlarıma öncelikle teşekkür etmek isterim.

Bu çalışmada Alliano yerleşiminde 1998-2006 yıllarında yürütülen kazılarda ele geçen ve çoğunluğu demir olan ok uçlarının tanıtımı yapılacaktır². Benzerleriyle ve buluntu ortamlarıyla karşılaştırma yapılarak özellikle demir ok uçlarının tarihlendirilmesine katkı sağlanması ve Batı Anadolu ok uçlarının örneklendirilmesi amaçlanmaktadır.

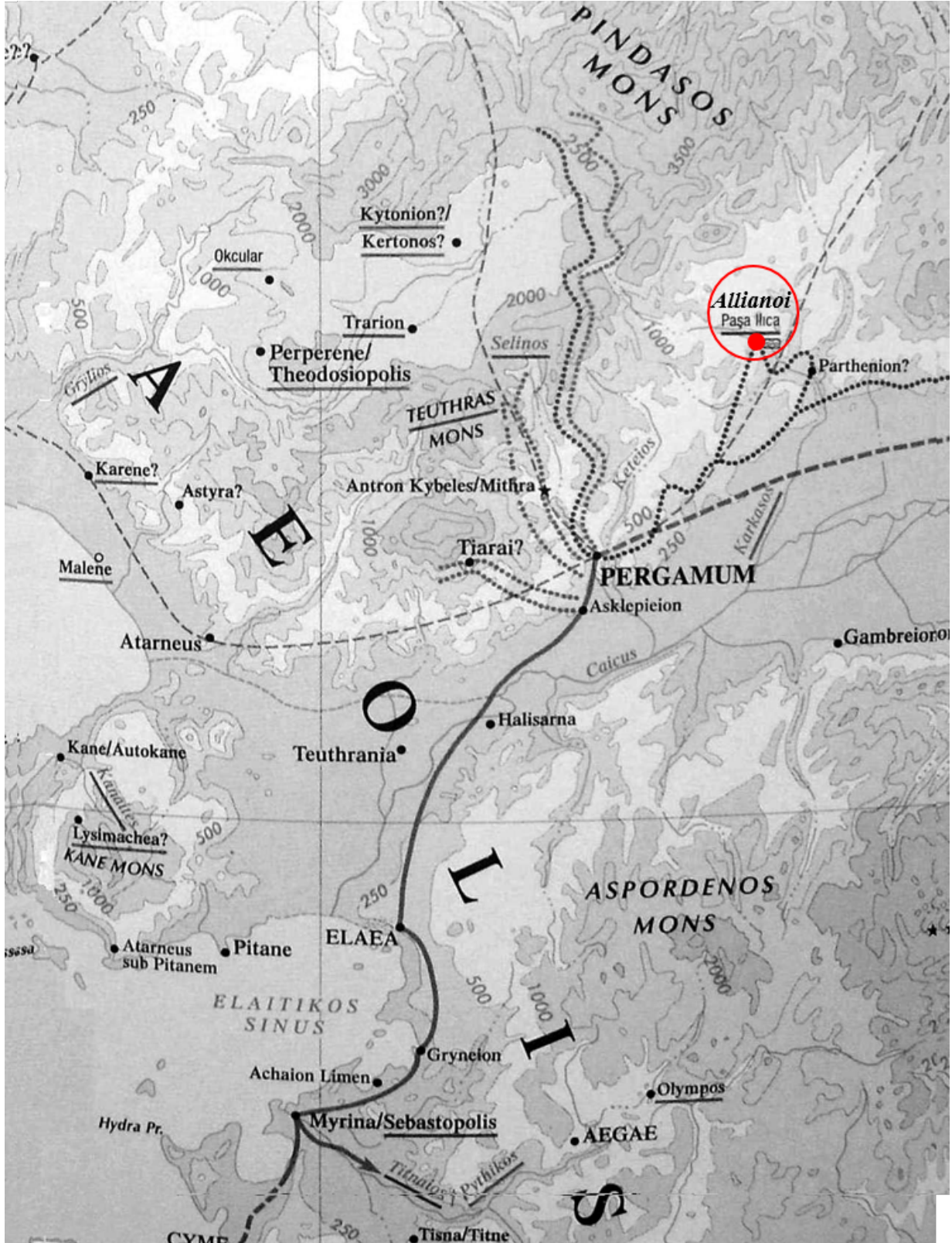
Alliano ve yakın çevresindeki ilk kurtarma kazıları, Bergama Müze Müdürlüğü tarafından 1994-1997 yıllarında, baraj gövdesinin inşaat alanında gerçekleşmiştir³. Paşa Ilıcası yanı sıra tüm baraj gölet alanında sürdürülen⁴ kurtarma kazıları, Doç. Dr. Ahmet Yaraş başkanlığında 1998-2006 yıllarında gerçekleştirilmiş, 2007 yılında kazı ruhsatı verilmediği için kazılar durmuştur. Tarihlendirmeler için öncelikle Alliano yerleşiminin kronolojisine değinmek doğru olacaktır. Alliano'da M.Ö. 6. yüzyıldan itibaren tekil bulgulara rastlandığını özellikle küçük buluntulara göre söyleyebilmekteyiz. Roma İmparatorluk Dönemi'nde büyük bir bayındırlık faaliyetinin yaşandığı mimari kalıntılardan anlaşılmaktadır. Ele geçen mimari ve küçük buluntular Alliano'un özellikle Roma Dönemi'nde önem kazandığını gösterir. Depremler ve sel taşkınları nedeniyle tüm yapılar birden çok evrelidir. Roma İmparatorluk Dönemi yapıları, Geç Antik Çağ'da kullanılmaya devam edilirken, devşirme malzemelerle basit mekânlara dönüştürülmüş, kilise ve şapeller inşa edilmiştir (Resim 2). Rastlanılan az sayıdaki Osmanlı eseri Paşa Ilıcası'nın, Osmanlı Dönemi'nde yoğun kullanılmadığını göstermektedir.

¹ Alliano'un Paşa Ilıcası'nda lokalizasyonu, 1999 kazı sezonunda H. Müller tarafından teklif edilmiş; ilk kez Yaraş 2001: 105-118'de duyurulmuş ve Müller 2004: 215-225'de gerekçeleriyle ayrıntılı yayınlanmıştır. Burada gerçekleştirilen kazıların ismi kayıtlarda, 2000 yılına kadar Bergama Yortanlı Barajı Kurtarma Kazısı, 2000 yılı ve sonrasında Alliano Kazısı olarak geçmektedir.

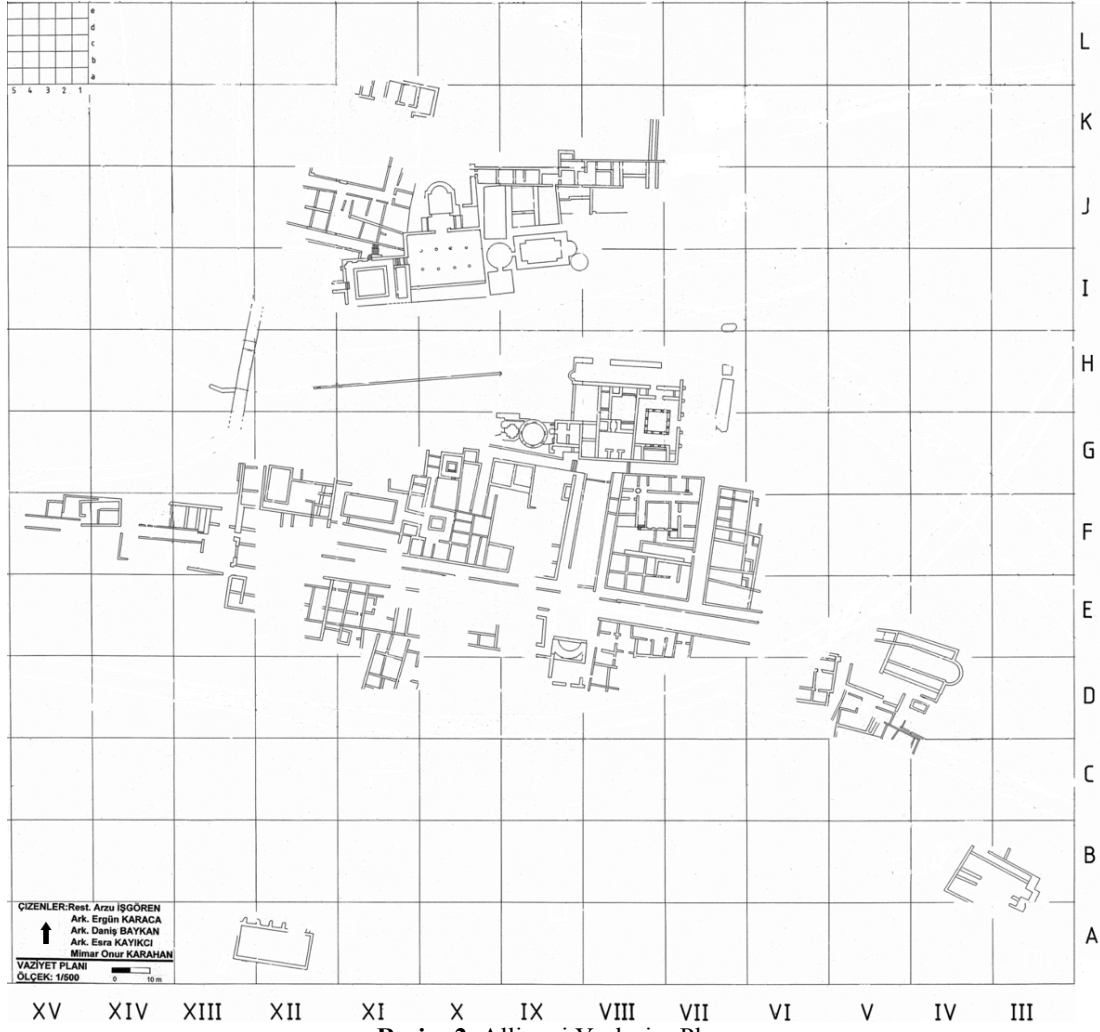
² 1998'den itibaren Alliano metal buluntuları konusunda çalışmaya izin ve destek veren Doç. Dr. Ahmet Yaraş'a teşekkürlerimi yinelemek isterim. Bu makalede kullanılan kayıt ve arşiv bilgileri ile görsellerin tümü 2006 yılına kadar katılmış olduğum Alliano Kazısı'nda tuttuğum notlardan ve oluşturduğum kişisel Metal Arşivi'nden derlenmiştir.

³ Alliano merkez yerleşimi dışında yapılan bu kazıların 1994 ve 1995 sonuçları yayınlanmamıştır; 1996 ve 1997 kazıları için bkz.: Nalbantoğlu 1999: 11-20; 1997 yılında Paşa Ilıcası güneyinde bazı sondajlar açılmıştır.

⁴ Ahmet Yaraş 1998 - 2000 yıllarında Bergama Müzesi müdürüiyken Kurtarma Kazı Başkanlığını; 2001 - 2006 yıllarında T.Ü. Fen Edebiyat Fakültesi Arkeoloji Bölümü'nde Yrd. Doç. Dr. olarak da kazının Bilimsel Heyet Başkanlığını üstlenmiştir. 1998 - 2006 yılları kazı sonuçları için bakınız: Yaraş 1999a: 44-49; Yaraş 2001: 105-118; Yaraş 2002: 463-478; Yaraş 2003: 373-384; Yaraş 2004: 217-228; Yaraş-Baykan 2005: 51-62; Yaraş 2006a: 297-310; Yaraş 2005: 365-370; Yaraş 2006b: 363-367; Yaraş vd. 2008: 71-84. Ayrıca bakınız Yaraş 1999b: 35-37; Baykan 2005: 46-51.

Resim 1. Pergamon ve yakın çevresinde Allianoi'un yeri

Resim 2. Allianoi Yerleşim Planı

Allianoi yerleşiminde yapılan kazılarda ele geçen ve korunma durumu çok kötü olan All.M.99.1392 numaralı ok ucunun kovanlı ve iki kanatlı bronz bir ok ucu olduğunu söyleyebilmekteyiz (Resim 3). GVII-a3 açmasında 85.85 kodunda, 16.09.1999 tarihinde bulunan All.M.99.1392 numaralı ok ucunun korunmuş genişliği 0,6 cm ve yüksekliği 2,9 cm'dir. Kovanında olasılıkla oka sabitlenmesi için bir delik mevcuttur. Kanatların her ikisi ve sivri ucu tamamen aşındığı için tipi kesin olarak anlaşılamamaktadır. Ancak bu tip kovanlı ve iki kanatlı bronz ok uçlarının neredeyse tamamı M.Ö. 5. yüzyıl öncesine aittir. Balıcaoluk (Nif Dağı), Boğazköy, Karamattepe (Nif Dağı), Kerkenes, Klaros, Olynthos, Lindos (Blinkenberg 1931: Levha 23 601), Eski Paphos (Palaepaphos), Sardeis, Smyrna yerleşimleri ve Thermopylae savaş alanında ele geçen bu tip ok uçları, genellikle M.Ö. 6. yüzyıla tarihlenmektedir. Özellikle Eski Paphos (Palaepaphos), Smyrna (Akurgal 1993: Levha N3), Sardeis (Greenewalt 1997: 15) ve Thermopylae savaş alanı buluntularının Perslerle ilişkilendirilmesi açısından da önemlidir. Yine aynı tarihlemeyle Didymaion adak ok uçlarıyla da karşılaştırılabilir (Furtwängler 2011: 70). Allianoi'un bilinen çoğu buluntusu Roma İmparatorluk Dönemi ve sonrasına ait olmakla birlikte az sayıda M.Ö. 6. yüzyıl ve öncesine tarihlenen buluntuya da rastlanmıştır. Allianoi'da bulunan All.M.00-70 ve All.Mb.324 numaralı iki bronz fibula yerleşimde ele geçen diğer M.Ö. 7-6. yüzyıl buluntularına en iyi örnekleri oluşturmaktadır (Resim 3). Bunlardan ilki (All.M.00-70) kabaralı ve M.Ö. 8-7. yüzyıl Phrygia/Lydia bölgeleri benzerleri olandır. All.M.00-70'in en yakın ve tanınmış benzeri Gordion MM Tümülüsü buluntusudur (Muscarella 1967: levha IV, resim 5). Gordion'un yeni kronolojisine göre yaklaşık M.Ö. 740 civarına tarihlenen (Uzanti 1)

tümülüsün buluntuları içinde All.M.00-70'in benzerlerinin olması ve bildiğimiz Allianoi buluntularının tarihlemeleri yanında oldukça dikkat çekicidir. Bu tip fibulalar Ephesos Artemision (Klebinder Gauss 2007: Levha 8.104-105) ve Lindos'un (Blinkenberg 1931: Levha 8-9 119-120) arkaik buluntuları arasında bilinmektedir. Allianoi'da ele geçen diğer fibula (All.Mb.324), coğrafi yakınlık ve benzerlik açısından yakını Manisa Soma civarında bir mezardan bulunan fibula (Roosevelt 2009: resim C13) ile karşılaştırılabilir. Bunun haricinde M.Ö. 7. ve 6. yüzyıllara tarihlenen Ephesos Artemision (Klebinder Gauss 2007: Levha 10.109, 125) veya Assos (Utili 1999: Levha 47.923) kontekstlerindeki gibi benzerler Batı Anadolu'da yaygındır. Allianoi için erken olan bu tarihlemede ok uçları içinde tekil kalan All.M.99.1392 numaralı ok ucunun Allianoi'da bulunan All.M.00-70 ve All.Mb.324 numaralı iki bronz fibula ile karşılaştırılarak (Resim 3) kronolojik veri sağlanması amaçlanmıştır. Kendi uzmanlık alanım dışındaki diğer buluntu gruplarının içerisinde de burada bahsettiğimiz erken kronolojiye destek sağlayanlar bulunmaktadır. M.Ö. 6. yüzyıla ait bir Lesbos sikkesi (Tekin-Erol Özdzıby 2014: 294, 330-3) bu tip bir örnektir.

Resim 3. Allianoi'dan M.Ö. 6. Yüzyıl (veya öncesine ait) Buluntular

Allianoi'da saplamalı ve dayamaklı ok uçlarından toplam on bir adet ele geçmiştir (All.M.99.590⁵, All.M.99.1433⁶, All.M.99.1564⁷, All.M.00.289⁸, All.M.02.13⁹, All.Md.016¹⁰, All.Md.008¹¹, All.Md.269¹², All.Md.563¹³, All.Md.699¹⁴ ve All.M.00.327¹⁵) (Resim 4). Bu

⁵ F XII-e1 açmasında, 91,27 kodunda bulunan All.M.99.590 numaralı ok ucu 5,5 cm yükseklikte ve 1,7 cm genişliktedir. Bu ok ucu Bergama Arkeoloji Müzesi envanterine 119.16.00 numara ile kayıtlıdır. Sivri ucu kırık namlu 2,8 cm yüksekliğinde ve 0,2 cm kalınlığındadır. Saplama 2,3 cm uzunluğunda ve 0,3 cm kalınlığında; dayamak ise 0,8 cm çapında ve 0,2 cm yüksekliğindedir.

⁶ 22.09.1999 tarihinde, DIX-d2 açmasında, 90,19 kodunda bulunan All.M.99.1433 numaralı ok ucu 6,2 cm yükseklikte ve 2,3 cm genişliktedir.

⁷ 22.09.1999 tarihinde, GVIII-d5 açmasında, 87,86-87,75 kodları arasında bulunan All.M.99.1564 numaralı ok ucu 5,7 cm yüksekliğindedir.

⁸ 22.07.2000 tarihinde, GVII-c5 açmasında, 88,49 kodunda bulunan All.M.00.289 numaralı ok ucu 10,1 cm yükseklikte ve 2 cm genişliktedir.

⁹ 09.07.2002 tarihinde, J VII-b1 açmasında, 88,60 kodunda bulunan All.M.02.13 numaralı ok ucu 6 cm yükseklikte ve 1,5 cm genişliktedir.

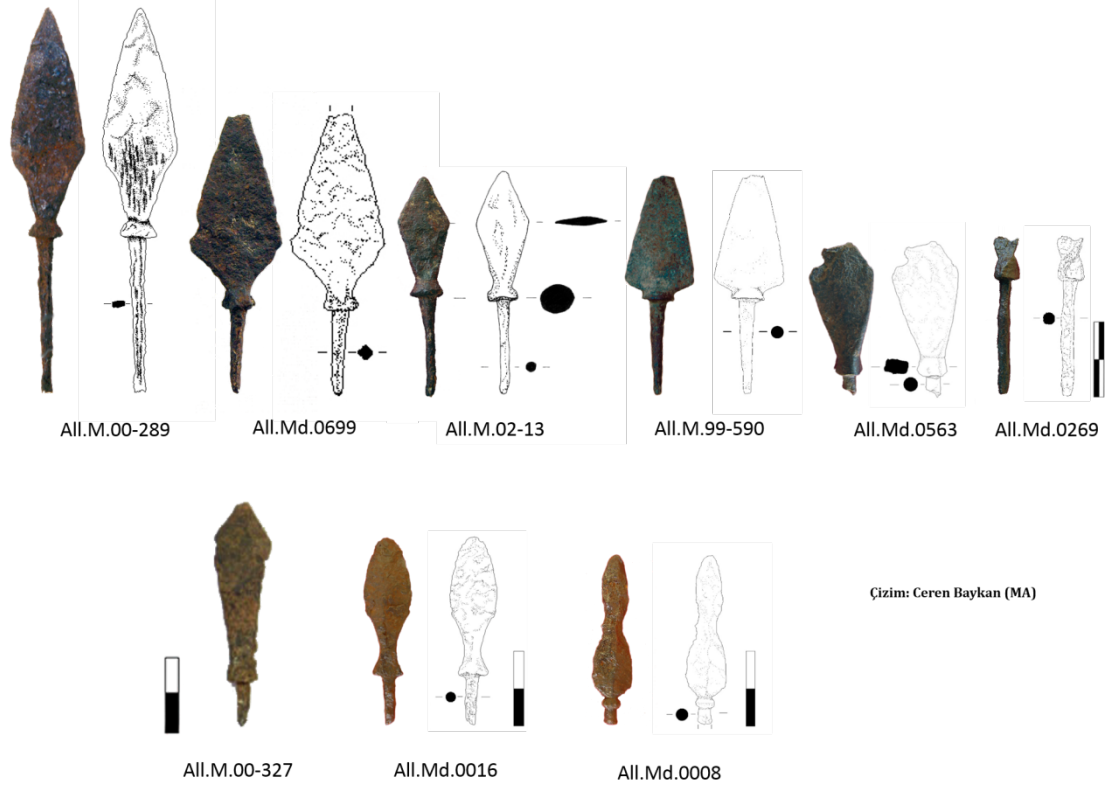
¹⁰ 17.07.2003 tarihinde, F XV-c2 açmasında, 93,52 kodunda bulunan All.Md.016 numaralı ok ucu 5,2 cm yükseklik ve 1,3 cm genişliktedir.

¹¹ 03.08.2003 tarihinde, JIX-e2 açmasında, 90,15-89,98 kodları arasında bulunan All.Md.008 numaralı ok ucu 4,6 cm yükseklik ve 0,4 cm kalınlıktadır.

¹² 28.07.2000 tarihinde, GIX-d4 açmasında, 89,10 kodunda bulunan All.Md.269 numaralı ok ucu parçası 4,2 cm genişlikte ve 0,2 cm genişliğindedir.

¹³ 20.07.2001 tarihinde, FVI-c5 açmasında, 85,45 kodunda bulunan All.Md.563 numaralı ok ucu 4 cm yüksekliğinde, 0,2 cm kalınlığında ve 1,7 cm genişliğindedir.

tip ok uçlarının (Resim 4) Anadolu'daki benzerleri arasında Amorium (İnce 2010: 12, 16), bu yayında değerlendirilen Nif Dağı Kazısı Başpınar kazı alanı (Baykan 2017), Ephesos (Klebinder Gauss 2007: Levha LIV, Resim 1609), Pergamon (Gaitzsch 2005: 139-141, Levha 38 P 1-6, 11, Levha 39 P 13-17) ve Sardeis (Waldbaum 1983: 56, 58, Levha 4 53 ve 5/81), M.S. 12-13. yüzyıla tarihlenen Zeytinli Bahçe (Dell'Era 2012: 400, Resim 6.g) gibi yerleşimler ve Adıyaman-Gritille (Redford 1998:169, Resim 4:2a,c), Adıyaman-Tille (Moore 1993:155, Resim 71:114), Elâzığ-Korucutepe (Van Loon 1980: Levha 116/F) ve Elâzığ-Taşkun Kale (McNicoll 1983:246, Resim 119:49) gibi höyükler sayılabilir. Bu tipin Kubad-Abad Sarayı ok ucu buluntuları arasında da yaygın olduğu belirtilmiştir (Yavaş 2012: 119-145). Anadolu dışında Djadovo (Borisov 1989: Resim 129), Korinthos (Davidson 1952: nu. 1529-1531), Nisapur (Allan 1982: 56) ve Samaria (Crowfoot vd. 1957:454, Resim 111: 11) gibi yerleşimlerde de benzerlerine rastlanmaktadır. Andros Adası Ortaçağ kazılarında tespit edilen benzer bir dayamaklı ok ucu için Korinthos gibi erken yayınlarda genel olarak Bizans Dönemi tarihlenmesine karşın, artık Salamis Peristeria mağarası örnek verilerek yeni çalışmalarda bu tarihlenmeyi M.S. 13-14. yüzyıl önerilmektedir (Kontogiannis-Arvanti 2012: 252, Resim 5). Allianoi örneklerinden All.M.00.327 numaralı ok ucu (Resim 4) hem buluntu alanına hem de tipine göre olasılıkla bahsettiğimiz diğer iki kanatlı, saplamalı ve dayamaklı yaprak ok uçlarından daha geç tarihe aittir. All.M.00.327 numaralı ok ucunu Kubad Abad buluntularıyla (Yavaş 2012: 141, resim 8) karşılaştırmak mümkündür.

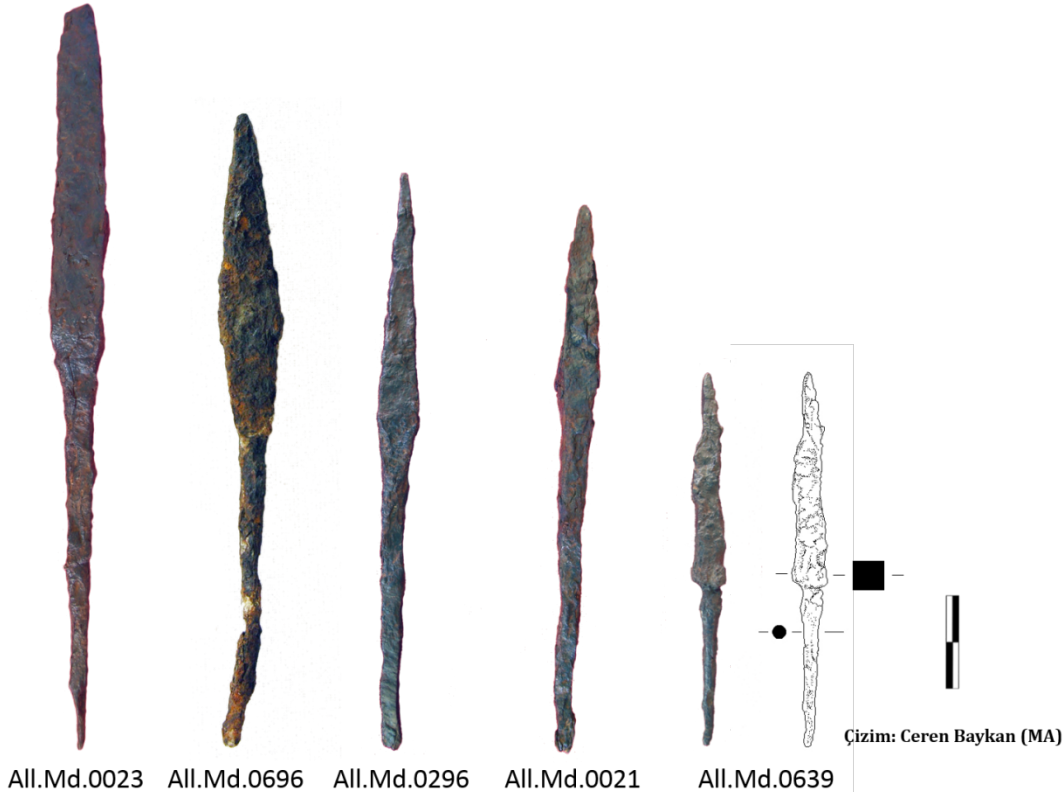
Resim 4. Allianoi'da Bulunan Saplamalı ve Dayamaklı Ok Uçları

Özellikle Roma İmparatorluk Dönemi ok mancınıklarıyla ve fırlatma mekanizmalarıyla ilişkilendirilen, ok ucu başlığı altında değerlendirdiğimiz ama ok ucundan çok daha büyük, ağır ve çoğu demirden, kare kesitli namlulu ve saplamalı örneklerden Allianoi'da da

¹⁴ 09.08.2006 tarihinde, KXI-c4 açmasında, 89,90 kodunda bulunan All.Md.699 numaralı ok ucu 7 cm yüksekliğinde ve 2,3 cm genişliğindedir. Saplama kalınlığı 0,3 cm civarındadır.

¹⁵ 01.08.2000 tarihinde Allianoi merkez yerleşimi yakınındaki 311 Numaralı Parsel yüzeyinde bulunan All.M.00.327 numaralı ok ucu 5,9 cm yüksekliğindedir.

bulunmuştur (Resim 5). Bu tipin Alliano'i örneklerinin altısı demir (All.Md.021¹⁶, All.Md.023¹⁷, All.Md.296¹⁸, All.Md.639¹⁹, All.Md.696²⁰, All.M.98.243²¹) ve biri bakır alaşımlı (All.M.99.1134²²) toplam yedi örnekle temsil edilmektedir (Resim 5) . Roma İmparatorluk Dönemi askeri buluntularının bulunduğu Novaesium (Simpson 2000: 87-88, Levha 29.1-3) ve Porolissum (Gudea-Tamba 2005: 479, Levha 11.1-4) gibi merkezler ve diğer örnekler genellikle M.Ö. 1. yüzyıl ile M.S. 4. yüzyıl civarına tarihlenmektedir.

Resim 5. Alliano'i'da Bulunan Saplamalı ve Kare Kesitli Büyük Ok Uçları

Küçük kare kesitli namlulu, uzun saplamalı ve çoğu dayamaklı ok uçlarına Alliano'i kazılarında da rastlanmıştır. Alliano'i merkez yerleşiminde dört adet (All.Md.006²³,

¹⁶ 08.07.1999 tarihinde, F XIII-e3 açmasında, 92,14 kodunda bulunan All.Md.021 numaralı ok ucu 11,3 cm yüksekliğinde ve 0,8 cm genişliğindedir.

¹⁷ 23.07.2003 tarihinde, F XV-c1 açmasında, 93,07 kodunda bulunan All.Md.023 numaralı ok ucu 15,5 cm yüksekliğinde ve 1,4 cm genişliğindedir.

¹⁸ 31.07.2002 tarihinde, GX-a3 açmasında, 89,66 kodunda bulunan All.Md.296 numaralı ok ucu 11,9 cm yüksekliğinde ve 0,3-0,8 cm arasında değişen genişliktedir.

¹⁹ 17.05.2001 tarihinde, Alliano'i merkez yerleşiminin hemen doğusundaki Kilise mevkiinin batısında, 91,14 kodunda bulunan All.Md.639 numaralı ok ucu 7,6 cm yüksekliğinde ve 0,6 cm genişliğindedir.

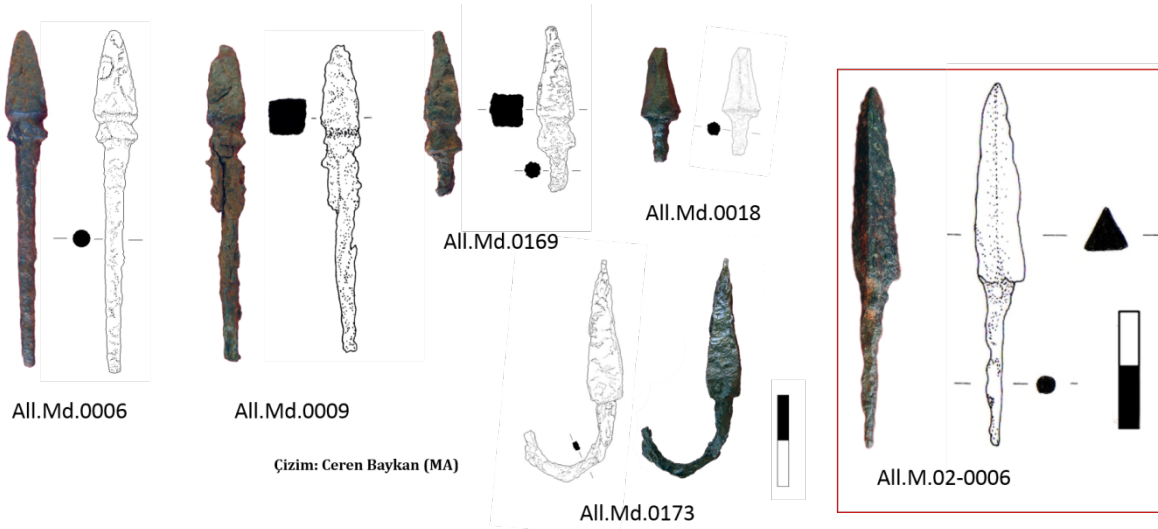
²⁰ 11.08.2006 tarihinde DVI-d1 açmasında, 89,98 kodunda bulunan All.Md.696 numaralı ok ucu 12,8 cm yüksekliğinde ve 1,3 cm genişliğindedir. Saplama kalınlığı 0,3 cm ile 0,5 cm arasındadır.

²¹ 31.07.1998 tarihinde, FVIII-c4 açmasında, 92,56-92,43 kodları arasında bulunan All.M.98.243 numaralı ok ucu 15 cm yüksekliğindedir.

²² 24.08.1999 tarihinde, FX-d3 açmasında, 90,04 kodunda bulunan All.M.99.1134 numaralı ok ucu 31 cm yüksekliğindedir. Hem boyut hem de metal açısından farklı olması nedeniyle burada değerlendirmeye alınmakla birlikte kesinlik taşımamaktadır.

²³ 23.06.2001 tarihinde H VII-b5 açmasında, 87,00-86,32 kodları arasında bulunan All.Md.006 numaralı ok ucu 7,6 cm yüksekliğindedir. Namlu 0,9 cm genişliğinde ve 2,1 cm yüksekliğindedir; dairesel kesitli sap incelenerek küt bitmektedir (Baykan 2012: Kat.nu.: 328).

All.Md.009²⁴, All.Md.018²⁵, All.Md.169²⁶) ve yakın çevresindeki Topallar Köyü Çaltepe Mevkii'nde bir adet (All.Md.173²⁷) olmak üzere beş ok ucu (Resim 6) burada birlikte değerlendirilecektir. Bunlardan ikisi (All.Md.018 ve All.Md.173) hariç diğerleri belirgin bir dayamak kısmına sahiptir. Bu tip altında incelenen genelde kare kesitli bazen de dairesel kesitli demir ve saplmalı ok uçlarını Allianoi Tıp Aletleri başlıklı çalışmamda (Baykan 2012: 62, 153, 206; Kat.nu.: 327-330; Levha 21) malzemesi ve boyutundan dolayı, dağlayıcı da olabileceğini teklif etmişim. Bu piramidal uçlar, sapıyla tek parça imal edilen dağlayıcıların (Papanikola Bakirtzi 2002: Nu. 67b) benzeridir. Genel metal çalışmaları içerisinde ok ucu olarak geçen bu tipe Roma İmparatorluk Dönemi'nden 14. yüzyıla kadar rastlamak mümkündür. Özellikle askeri amaçlı yerleşimlerden ele geçen benzer örnekler için M.S. 3. yüzyıl civarına tarihlenen (Gudea-Tamba 2005: 471) Dacia bölgesinde yer alan Porolissum (Gudea-Tamba 2005: 479, Levha 11.8-9), M.S. 4. yüzyıl civarına tarihlenen Camerton (Jackson 1990: 59, Kat.nu.:244, Levha 24) ve Novaesium (Simpson 2000: 89-90, Levha 29.4-8) sayılabilir. Şanlıurfa Birecik Zeytinli Bahçe'den ele geçen benzer örnekler (Dell'Era 2012: 400, Resim 6.a-e) M.S. 12-13. yüzyıla, İzmir Nif Dağı Başpınar (Nif.M.13-21) buluntusu (Baykan 2017) ise M.S. 14. yüzyıla tarihlendirilmektedir. Bahsedilen örneklerden özellikle belirgin bir dayamak kısmına sahip olmayan örnekler (All.Md.018 ve All.Md.173) benzeyen ama namlu kesiti farklı olarak üçgen şeklindeki bir diğer ok ucunu da (All.M.02.006) burada ele almak doğru olacaktır (Resim 6). 02.07.2002 tarihinde, EVIII-a4 açmasında, yüzey temizliği sırasında bulunan All.M.02.006 numaralı ok ucu 6,4 cm yüksekliğinde ve 0,7 cm genişliğindedir. Dacia bölgesindeki M.S. 3. yüzyıla tarihlenen (Gudea-Tamba 2005: 471) Porolissum buluntuları arasında (Gudea-Tamba 2005: 479, Levha 11.5) benzerleri mevcuttur.

Resim 6. Allianoi'da Bulunan Saplmalı ve Kare Kesitli Küçük Ok Uçları

²⁴ 14.08.2002 tarihinde, H VIII-a5 açmasında bulunan All.Md.009 numaralı ok ucu 7 cm yüksekliğinde ve 2 cm genişliğindedir. Namlu 0,9 cm genişliğinde ve 2 cm yüksekliğindedir. Sapın kesiti ve eksik olup olmadığı bozulma nedeniyle anlaşılamamaktadır (Baykan 2012: Kat.nu.: 327)

²⁵ 29.06.2004 tarihinde, E XIII plan karesinde, yüzeyde ot temizliği sırasında bulunan All.Md.018 numaralı ok ucu 2,3 (+) yüksekliğindedir. Namlu ise 0,6 cm genişliğinde ve 1,5 cm uzunluğundadır. Saplama kısmı dairesel kesitli ve eksiktir (Baykan 2012: Kat.nu.: 330).

²⁶ E V-b2 açmasında, 91,61 kodunda bulunan All.Md.169 numaralı ok ucu 3,7 cm yüksekliğinde ve 0,8 cm genişliğindedir; dairesel kesitli sap eksiktir (Baykan 2012: Kat.nu.: 329).

²⁷ 18.06.2000 tarihinde, Topallar Köyü Çaltepe Mevkii'nde yüzey araştırması sırasında bulunan All.Md.173 numaralı ok ucu 4,5 cm yüksekliğinde ve 0,8 cm kalınlığındadır.

İki kanatlı ve kovanlı yaprak ok uçlarından Alliano'i'da dört adet bulunmuştur (Resim 7) (All.M.00.407²⁸, All.Md.395²⁹, All.Md.558³⁰, All.M.00.436³¹). Bu tip ok uçlarına benzer, Pergamon'da M.S. 7. yüzyıla tarihlenmiş bir mezar içerisinde bulunan üç örnek (Pirson, 2012: 179-180; Abb 10); Roma garnizon alanı Novaesium'da (Simpson 2000: 90, Levha 29.10-15); Camerton'da (Jackson 1990: 54-55, Kat.nu.: 212-220; Levha 18-19); Arykanda'da (Oransay 2002: 86, resim 14-16) ve Boğazköy kazılarında (Böhendorf Arslan 2012: 361, Abb 10-6) saptananlar gösterilebilir.

Resim 7. Alliano'i'da Bulunan Kovanlı ve İki Kanatlı Yaprak Ok Uçları

İki kanatlı ve saplamalı yaprak ok uçlarından Alliano'i'da üç adet (Resim 8) bulunmuştur (All.Md.019³², All.Md.413³³, All.Md.687³⁴). Olasılıkla M.S. 4. yüzyıl civarına tarihlenen Camerton (Jackson 1990: 60, Kat.nu.:249, Levha 24); M.Ö. 1. yüzyıl ile M.S. 4. yüzyıl civarına tarihlenen Navaesium (Simpson 2000: 90, Levha 29.9); Dacia bölgesinde yer alan ve M.S. 3. yüzyıla tarihlenen (Gudea-Tamba 2005: 471) Porolissum buluntularındaki saplamalı yaprak ok ucu (Gudea-Tamba 2005: 479, Levha 11.11) ve M.S. 12-13. yüzyıla tarihlenen Şanlıurfa Birecik Zeytinli Bahçe (Dell'era 2012: 400, Resim 6.f) örnekleri benzerler arasında sayılabilir.

Üç kanatlı ve saplamalı demir ok uçlarından Alliano'i'da iki adet (Resim 8) tespit edilmiştir. Bunların numaraları All.M.00.317 ve All.Md.622'dir. FVIII-e2 açmasında, 88.64 kodunda, 28.07.2000 tarihinde bulunan All.M.00.317 numaralı örnek 6,6 cm uzunluğunda ve 1,3 cm

²⁸ 19.08.2000 tarihinde, FVII-c5 açmasında, 90,06 kodunda bulunan All.M.00.407 numaralı ok ucu 8,7 cm yüksekliğindedir.

²⁹ 21.07.2001 tarihinde, EIX-d3 açmasında, 90,16 kodunda bulunan All.Md.395 numaralı ok ucu 8,2 cm yüksekliğinde, 0,1 cm kalınlığında ve 1,7 cm genişliğindedir.

³⁰ 11.08.1999 tarihinde, kaplıcanın kuzey kısmında A2 mekânı dolgu toprağında, 87,91-87,50 kodları arasında bulunan All.Md.558 numaralı ok ucu 9,3 cm yüksekliğinde, 1,9 cm genişliğinde ve 0,3 cm kalınlığındadır.

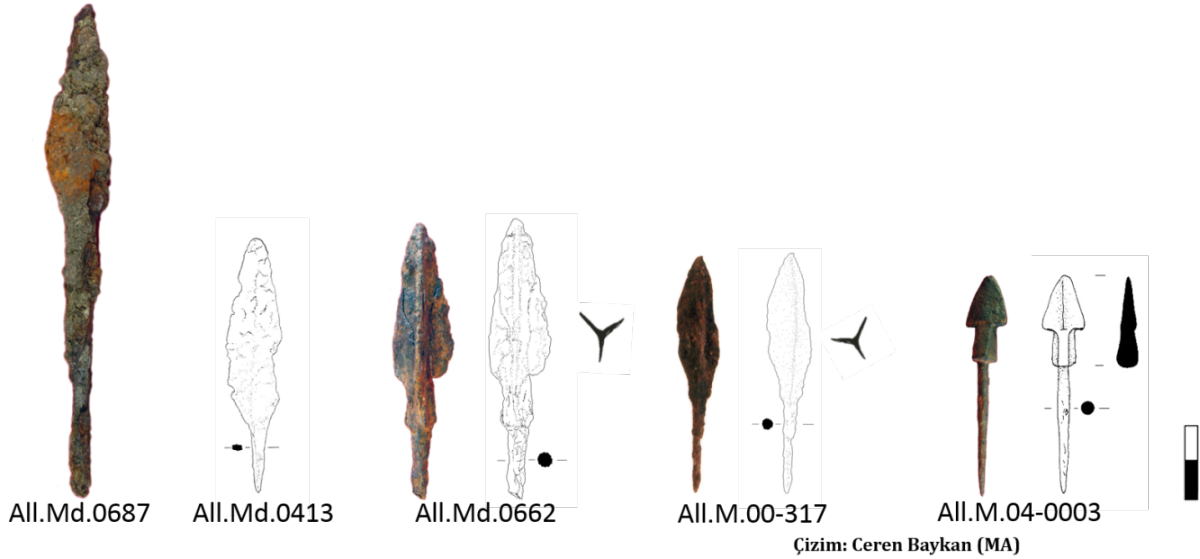
³¹ 25.08.2000 tarihinde HVIII-b5 açmasının güneyinde, 88,14 kodunda bulunan All.M.00.436 numaralı ok ucu 1,5 cm kalınlığında ve 9,5 cm yüksekliğindedir.

³² 05.07.2001 tarihinde FVI-c5 açmasında, 86,98-86,73 kodları arasında bulunan All.Md.019 numaralı ok ucu 7,4 cm yüksekliğinde ve en kalın yeri 1 cm genişliğindedir.

³³ 24.07.2001 tarihinde EIX-d3 açmasında bulunan All.Md.413 numaralı ok ucu 7,3 cm yüksekliğinde ve 1,8 cm genişliğindedir.

³⁴ DV-c5 açmasında 89,34-89,10 kodları arasında ele geçen All.Md.687 numaralı ok ucu 15.09.2005 tarihinde bulunmuştur.

genişliğindedir. EXII-e2 açmasında, 91,78-91,71 kodları arasında, 22.07.2004 tarihinde bulunan All.Md.622 numaralı örnek 12,6 cm uzunluğunda ve 0,5 cm genişliğindedir. M.Ö. 8 ve M.Ö. 5. yüzyıl arasında kovanlı ve bronz döküm örneklerini gördüğümüz üç kanatlı ok uçları sonradan demirden de yapılmıştır. Araştırmacılara göre üç kanatlı demir ok uçları, yapım güçlüğüne karşın (Ureche 2013: 186; Zanier-Guggenmos 1995: 22), havada düz bir hat izlemesi ve sert yüzeylere çarpma anındaki yapısal sağlamlık nedeniyle tercih edilmiş olmalıdır (James 2004: 195). Buradaki Allianoi örneğine benzeyen demirden ve saplamalı üç kanatlı ok uçlarına kovanlı örneklere nazaran daha geç tarihte (Hellenistik Dönem ve sonrasında) rastlanmaktadır. Allianoi buluntularının çoğunluğunun tarihlendiği Roma İmparatorluk Dönemi'nde de kullanımı olan (Coulston 1985: 264; Davies 1977: 264; Manning 1989: 177-178) bu tip ok uçları daha çok doğu eyaletleriyle ilişkilendirilmektedir. M.S. 3. yüzyıla tarihlenen Dura Europos (James 2004: 195) ve Dacia bölgesinde yer alan Porolissum (Gudea-Tamba 2005: 479, Levha 11.6-7), M.S. 6. yüzyıla tarihlenen Kibyra (Demirer 2013: 55; Katalog nu. D3-D6; çizim VIII- D3-D6; levha XII- D3-D6) örnekleri, Boğazköy Geç Antik Çağ benzerleri (Böhlendorf Arslan 2012: 361, Abb 10-5) ve M.S. 6-9. yüzyıllar arasındaki süreçte Balkan coğrafyasındaki benzer üç kanatlı ve saplamalı ok uçları Avar varlığıyla ilişkilendirilenler en son örneklerdendir.

Resim 8. Allianoi'da Bulunan Diğer Ok Uçları

Yukarıda bahsedilen gruplara dâhil edilmeyen bir diğer Allianoi buluntusu da üçgen kesici uçlu, kalın dayamaklı ve uzun saplamalı All.M.04.003³⁵ numaralı ok ucu (Resim 8) 5,7 cm yüksekliğinde, kesici delici ucu 1,1 cm genişliğinde ve 0,6 cm kalınlığındadır. Boğazköy Geç Antik Çağ buluntuları arasında bir benzeri (Böhlendorf Arslan 2012: 361, Abb 10-2) bulunmaktadır.

Allianoi buluntusu ok uçlarının (All.M.99.1392 numaralı bronz örnek haricinde) genel tarihlendirmesi Roma İmparatorluk Dönemi ile Geç Antik Çağ arasındadır. Belirli kontekstten çıkan Anadolu buluntuları arasında yayınlanmış örnekler az olduğu için Allianoi örneklerin ileriki çalışmalarda analogi açısından faydalı olacağını umuyorum. Allianoi'un henüz yayınlanmamış askeri malzemelerini de içeren metal buluntularından ok uçları burada incelenmiş olsa da daha kapsamlı metal buluntuların çoğunu içeren bir çalışma hazırlanmaktadır. Ok uçlarının Roma İmparatorluk Dönemi'ne tarihlenen örneklerini

³⁵ All.M.04.003 numaralı ok ucu 20.07.2004 tarihinde EX-e3 açmasında ve 91.00 kodunda bulunmuştur.

Allianoi'un gladyatörlerle muhtemel ilişkisi dâhilinde düşünmemiz yerinde olacaktır. Diğer büyük grubu oluşturan Geç Antik Çağ ok uçlarıysa büyük ihtimalle Allianoi yerleşiminin yoğun kullanımının son bulmasıyla ilişkilidir.

Resimlerin Listesi

- Resim 1. Pergamon ve yakın çevresinde Allianoi'un yeri (Baykan 2012: 193, Levha 1'den düzenlenmiştir)
- Resim 2. Allianoi Yerleşim Planı (Baykan 2012: 194, Levha 2'den düzenlenmiştir)
- Resim 3. Allianoi'dan M.Ö. 6. Yüzyıl (veya öncesine ait) Buluntular (D. Baykan Allianoi Metal Arşivi'nden düzenlenmiştir)
- Resim 4. Allianoi'da Bulunan Saplamalı ve Dayamaklı Ok Uçları (D. Baykan Allianoi Metal Arşivi'nden düzenlenmiştir) Çizim: Ceren Baykan (MA)
- Resim 5. Allianoi'da Bulunan Saplamalı ve Kare Kesitli Büyük Ok Uçları (D. Baykan Allianoi Metal Arşivi'nden düzenlenmiştir) Çizim: Ceren Baykan (MA)
- Resim 6. Allianoi'da Bulunan Saplamalı ve Kare Kesitli Küçük Ok Uçları (D. Baykan Allianoi Metal Arşivi'nden düzenlenmiştir) Çizim: Ceren Baykan (MA)
- Resim 7. Allianoi'da Bulunan Kovanlı ve İki Kanatlı Yaprak Ok Uçları (D. Baykan Allianoi Metal Arşivi'nden düzenlenmiştir) Çizim: Ceren Baykan (MA)
- Resim 8. Allianoi'da Bulunan Diğer Ok Uçları (D. Baykan Allianoi Metal Arşivi'nden düzenlenmiştir) Çizim: Ceren Baykan (MA)

Kaynaklar

- Akurgal 1993: Akurgal, E., *Eski İzmir I, Yerleşim Katları ve Athena Tapınağı*, TTKY, Ankara, 1993.
- Allan 1982: Allan, J. W., *Nishapur: metalwork of the early Islamic period*, Metropolitan Müzesi, New York, 1982.
- Baykan 2005: Baykan, D., “Suyla Gelen Kültür, Suyu Gömülen Allianoî”, *Toplumsal Tarih* 137, 2005, 46-51.
- Baykan 2012: Baykan, D., *Allianoî Tıp Aletleri / Surgical Instruments From Allianoî*, *Studia ad Orientem Antiquum (SOA)* 2, Türk Eskiçağ Bilimler Enstitüsü, Ege Yayınları, İstanbul, 2012.
- Baykan 2015: Baykan, D., “Metal Finds from Nif-Olympos”, *Recent Studies on the Archaeology of Anatolia*, Ed. E. Lafli, S. Patacı, British Archaeological Reports (BAR), International Series 2750, Oxford, 2015, 41-48.
- Baykan 2017: Baykan, D., “Nif Dağı Başpınar Ok Uçları”, *MASROP E-Dergi Cilt 10 Sayı 15 (2016)*, 2017, 54-62.
- Blinkenberg 1931: Blinkenberg, C., *Lindos, Fouilles de l'acropole 1902-1914 I Les petites objects*, Walter de Gruyter Yayınları, 1931.
- Borisov 1989: Borisov, B. D., *Djadovo, Bulgarian, Dutch, Japanese Expedition I, Medieval Settlement and Necropolis: 11th-12th Century*, Ed. A. Fol vd., Tokai, 1989.
- Böhlendorf Arslan 2012: Böhlendorf Arslan, B., “Das bewegliche Inventar eines mittelbyzantinischen Dorfes: Kleinunde aus Boğazköy”, *Byzantine Small Finds in Archaeological Contexts*, Ed.: B.B.Arslan-A.Ricci, *Byzas* 15, İstanbul 2012, 351-368.
- Coulston 1985: Coulston, J. C., “Roman Archery Equipment”, *The Production and Distribution of Roman Military Equipment*, Ed. M. C. Bishop, Oxford, 1985, 220-366.
- Crowfoot vd. 1957: Crowfoot, J. W. - Crowfoot, G. M. - Kenyon, K.M., *The Objects from Samaria*, Londra, 1957.
- Davidson 1952: Davidson, G. R., *Corinth XII, The Minor Objects*, New Jersey, 1952.
- Davies 1977: Davies, J. L., “Roman Arrowheads from Dinorben and the Sagittarii of the Roman Army”, *Britannia* 8, 1977, 257-270.
- Dell’Era 2012: Dell’Era, F., “Small Finds from Zeytinli Bahçe-Birecik (Urfa)”, *Byzantine Small Finds in Archaeological Contexts*, Ed.: B. B. Arslan-A. Ricci, *Byzas* 15, İstanbul 2012, 393-406.
- Demirer 2013: Demirer, Ü., *Kibyra Metal Buluntuları*, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Akdeniz Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Antalya, 2013.
- Furtwängler 2011: Furtwängler, A., E., “Didyma, Brankhid Kahinleri”, *Aktüel Arkeoloji Haziran 2011*, 64-79.
- Gaitsch 2005: Gaitsch, W., *Eisenfunde Aus Pergamon Geräte, Werkzeuge Und Waffen, Pergamenische Forschungen* 14, Berlin, 2005.

- Greenewalt 1997: Greenewalt, J., "Arms and Weapons at Sardis in the Mid Sixth Century B.C. / M.Ö. VI. Yüzyıl Ortasında Sardis'de Askeri Teçhizat ve Silahlar", *Arkeoloji ve Sanat* 79, 1997, 2-20.
- Gudea-Tamba 2005: Gudea, Nicolae, Tamba, Dan, "Heiligtümer Und Militär in Porolissum", *Limes XIX: proceedings of the XIXth International Congress of Roman Frontier Studies*, 2005, 471-483.
- İnce 2010: İnce, N., *Anadolu'nun Bizans Kenti Amorium'da Savaşın İzleri (Metal Savaş Aletleri)*, Çanakkale 18 Mart Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi Sanat Tarihi Bölümü, Yayınlanmamış Lisans Tezi, Çanakkale, 2010.
- Jackson 1990: Jackson, Ralph, *Camerton the late Iron Age and early Roman metalwork*, Britanya Müzesi Yayınları, 1990.
- James 2004: James, S., *The Excavations at Dura-Europos 1928 to 1937: Final Report VII The Arms and Armour and Other Military Equipment*, Britanya Müzesi Yayınları, Londra, 2004.
- Klebinder Gauss 2007: Klebinder Gauss, G., *Bronzefunde aus dem Artemision von Ephesos, Forschungen in Ephesos XII/3*, Viyana, 2007.
- Kontogiannis-Arvanti 2012: Kontogiannis, Nikos D. - Arvanti, Smaragdi I. "Placing, Contexts in a Context: Minor Objects from Medieval Andros", *Byzantine Small Finds in Archaeological Contexts*, Ed.: B.B.Arslan-A.Ricci, *Byzas 15*, İstanbul 2012, 249-261.
- Manning 1989: Manning, H. W., *Catalogue of the Romano-British Iron Tools Fittings and Weapons in Biritish Museum*, Dorset Yayınları, Dorchester, 1989.
- McNicoll 1983: McNicoll, A., *Taşkun Kale, Keban Rescue Excavations Eastern Turkey*, Oxford, 1983.
- Moore 1993: Moore, J., *Tille Höyük I: The Medieval Period*, Ankara İngiliz Arkeoloji Enstitüsü, Ankara, 1993.
- Muscarella 1967: Muscarella, O. W., "Fibulae represented on sculpture", *Journal of Near Eastern Studies* 26.2, 1967, 82-86.
- Müller 2004: Müller, H., "Allianoi. Zur Identifizierung eines antiken Kurbades im Hinterland von Pergamon", *IstMitt* 54, 2004, 215-225.
- Nalbantoğlu 1998: Nalbantoğlu, E., "Bergama Müzesi 1996 Yortanlı Kurtarma Kazısı", *Müze Çalışmaları ve Kurtarma Kazıları Sempozyumu VIII*, 1998, 13-24.
- Orasay 2002: Oransay, A., "Roman Millitary Equipment at Arycanda", *Journal of Roman Millitary Equipment Studies* 12/13, 2002, 85-87.
- Papanikola Bakirtzi 2002: Papanikola Bakirtzi, D. (Haz.), *Everyday Life in Byzantium*, Atina, Kapon Yayınları, 2002.
- Pirson 2012: Pirson, A., "Byzantinischer Schmuck und Trachtbestandteile aus Pergamon", *Byzantine Small Finds in Archaeological Contexts*, Ed.: B. B. Arslan-A. Ricci, *Byzas 15*, İstanbul 2012, 173-186.
- Redford 1998: Redford, S., *The Archaeology of the Frontier in the Medieval Near East, Excavations at Gritille*, Boston, 1998.

- Roosevelt 2009: Roosevelt, C. H., *The Archaeology of Lydia, from Gyges to Alexander*, Cambridge Üniversitesi Yayınları, Cambridge, 2009.
- Simpson 2000: Simpson, Grace. *Roman Weapons, Tools, Bronze Equipment and Brooches from Neuss-Novaesium Excavations 1955-1972*, British Archaeological Reports 862, 2000.
- Soyaker vd. 1999: Soyaker, S. vd., “1997 Yılı Yortanlı Kurtarma Kazısı”, *Müze Çalışmaları ve Kurtarma Kazıları Sempozyumu IX*, 1999, 11-20.
- Tekin-Erol Özdzibay 2014: Tekin, O. - Erol Özdzibay, A., “Coins from Allianoi Excavations: Campaign of 2000” *Colloquium Anatolicum XIII*, 2014, 293-336.
- Ureche 2013: Ureche, P., “The Bow and Arrow During the Roman Era”, *Ziridava Studia Archaeologica* 27, 2013, 185-301.
- Utili 1999: Utili, F., *Forschungs-und Arbeitsstelle Asia Minor: die archaische nekropole von Assos*, Asia Minor Studien 31, Bonn, 1999.
- Waldbaum 1983: Waldbaum, J.C., *Metalwork from Sardis: The Finds Through 1974*, Londra, 1983.
- van Loon 1980: van Loon M. N., *Korucutepe 3*, Studies in Ancient Civilisation, New York, 1980.
- Yaraş 1999a: Yaraş, A., “1998 Yortanlı Barajı Kurtarma Kazısı” *Bergama Belleten* 9, 1999, 44-49.
- Yaraş 1999b: Yaraş, A., “Bergama'da İkinci Antik Sağlık Merkezi: Allianoi”, *Yapı* 217, 1999, 35-37.
- Yaraş 2001: Yaraş, A., “1998-1999 Yortanlı Barajı Kurtarma Kazısı”, *XI. Müze Çalışmaları ve Kurtarma Kazıları Sempozyumu*, Ankara, 2001, 105-118.
- Yaraş 2002: Yaraş, A., “2000 Yılı Allianoi Kazısı”, *23. Kazı Sonuçları Toplantısı I*, Ankara, 2002, 463-478.
- Yaraş 2003: Yaraş, A., “2001 Allianoi Kazısı”, *24. Kazı Sonuçları Toplantısı II*, Ankara, 2003, 373-384.
- Yaraş 2004: Yaraş, A., “2002 Yılı Allianoi Kazısı”, *25. Kazı Sonuçları Toplantısı II*, Ankara, 2004, 217-228.
- Yaraş 2005: Yaraş, A., “Allianoi: Chronique des Fouilles de 2004”, *Anatolia Antiqua XIII*, 2005, 365-370.
- Yaraş 2006a: Yaraş, A., “2004 Yılı Allianoi Kazısı”, *27. Kazı Sonuçları Toplantısı II*, Ankara, 2006, 297-310.
- Yaraş 2006b: Yaraş, A., Allianoi: Chronique des Fouilles de 2005”, *Anatolia Antiqua XIV*, 2006, 363-367.
- Yaraş-Baykan 2005: Yaraş, A., Baykan, D., “2003 Yılı Allianoi Kazısı”, *26. Kazı Sonuçları Toplantısı II*, Ankara, 2005, 51-62.
- Yaraş vd. 2008: Yaraş, A., Baykan, D., Karaca, E., “2006 Yılı Allianoi Kazısı”, *29. Kazı Sonuçları Toplantısı II*, Ankara, 2008, 71-84.

Yavaş 2012: Yavaş, A., "First Records On Anatolian Seljuk Arrowheads / Anadolu Selçuklu Temrenleri Hakkında İlk Tespitler", *İktisadi İdari Bilimler Dergisi* 2/4, 2012, 119-145.

Zanier-Guggenmos 1995: Zanier, W., Guggenmos, W. S., "Zur Herstellung Römischer Dreiflügeliger Pfeilspitzen", *Saalburg Jahrbuch* 48, 1995, 19-25.

Elektronik Kaynak

Uzantı 1: <http://sites.museum.upenn.edu/gordion/history/chronology/>

MASROP E-Dergi'nin 2017 Ciltlerindeki Ok Ucu Çalıştayı Makaleleri

MASROP E-Dergi Cilt 7

- “Ok Uçları Çalıştayı Sözlü ve Poster Bildiri Özetleri (MASROP E-Dergi’de Yayımlanmayan)”,
MASROP E-Dergi Cilt 7 Sayı 8, (2013) 2017
Oral and Poster Presentations Abstracts of Arrowheads Workshop (No Published in MASROP E-Dergi) 7-9
- Yağuzluk, H.,
“Batı Anadolu’da Ok Ucu Bulunan M.Ö. 1. Bin Merkezleri”,
MASROP E-Dergi Cilt 7 Sayı 8, (2013) 2017
Centres in West Anatolia where Arrowheads are unearthed from 1st Millennium B.C. 10-12
- Köseoğlu, F. N.,
“Hellen Dünyasında Ok, Yay ve Okçuluk”,
MASROP E-Dergi Cilt 7 Sayı 8, (2013) 2017
Arrow, Bow and Archery in Hellenic World 13-26
- Baysal, A.,
“Kafamda ‘’UC’’uk Bir Fikir Var: Arkeolojide Teknolojik Açıdan Yaratıcılık”,
MASROP E-Dergi Cilt 7 Sayı 9, (2013) 2017
There's a 'pointed' idea in my head: inventiveness in archaeology from a technological perspective 27-41
- Baykan, C.,
“Kovanlı Ok Uçlarının Koruma ve Onarımında Organik Malzeme Tespiti”,
MASROP E-Dergi Cilt 7 Sayı 9, (2013) 2017
Organic Material Detection at the Conservation of Socketed Arrowheads 42-50

MASROP E-Dergi Cilt 8

- Dardeniz, G.,
“M.Ö. II. ve I. Bin Ok Uçlarında Arkeometrik Bulgular”,
MASROP E-Dergi Cilt 8 Sayı 10, (2014) 2017
Archaeometric Findings at Arrowheads of the Second and First Millennium B.C. 7-17
- Güder, Ü.,
“Orta Çağ Demir Temren Örneklerinin Sertlik Değerleri ve Sertleştirme Yöntemleri”,
MASROP E-Dergi Cilt 8 Sayı 10, (2014) 2017
Hardness Values and Hardening Techniques of Medieval Arrowheads 18-25
- Aslaner, O. D.,
“Yukarı Dicle Çanak Çömleksiz Neolitik Dönem Fırlatma Uçlarının Deneysel Çalışması”,
MASROP E-Dergi Cilt 8 Sayı 11, (2014) 2017
An Experimental Study on Pre-Pottery Projectile Points in Upper Tigris Basin 26-45
- Özdemir, M. A. - Işıklı M.,
“Van Ayanis Kalesinden Ele Geçen Ok Uçları Üzerine Genel Bir Değerlendirme”,
MASROP E-Dergi Cilt 8 Sayı 11, (2014) 2017
A General Evaluation On The Arrow-Heads Discovered At Ayanis Castle in Van 46-62

MASROP E-Dergi Cilt 9

- Yalçıklı, D.,
“Demir Çağı’nda Batı Anadolu’dan Tunç Ok Uçları: Üretim Tekniklerindeki Değişim”,
MASROP E-Dergi Cilt 9 Sayı 12, (2015) 2017
Bronze Arrowheads from Western Anatolia in The Iron Age: Changes in Their Production Technique 7-17
- Baykan, D.,
“Nif Dağı Kazısı Karamattepe ve Ballicaoluk’ta Bulunan Ok Uçları”
MASROP E-Dergi Cilt 9 Sayı 12, (2015) 2017
Arrowheads Found at Nif Mountain Karamattepe and Ballicaoluk Excavations 18-40
- Zunal, O.,
“Klaros’ta Bulunan Ok Uçları”,
MASROP E-Dergi Cilt 9 Sayı 13, (2015) 2017
Arrowheads from Klaros 41-53
- Arslan, B. - Aybek, S. - Durak, E.,
“Metropolis’te Bulunan Ok Uçları”,
MASROP E-Dergi Cilt 9 Sayı 13, (2015) 2017
Arrowheads From Metropolis 54-73

MASROP E-Dergi Cilt 10

- Baykan, D.,
“Alliano’da Bulunan Ok Uçları”,
MASROP E-Dergi Cilt 10 Sayı 14, (2016) 2017
Arrowheads Uncovered at Alliano 7-21
- Türktüzün, M. - Oransay, A. - Ünan, S.
“Kütahya Müzesi Müdürlüğü Kurtarma Kazılarında Ele Geçen Ok Uçları”,
MASROP E-Dergi Cilt 10 Sayı 14, (2016) 2017
Arrowheads Uncovered at Kütahya Museums Excavations 22-34
- Yavaş, A.,
“Samsat Höyük Ortaçağ Temrenleri Konusunda İlk Tespitler”,
MASROP E-Dergi Cilt 10 Sayı 15, (2016) 2017
First Detections of Medieval Arrowheads from Samsat Mound 35-53
- Baykan, D.,
“Nif Dağı Başpınar Kazılarında Ele Geçen Ok Uçları”,
MASROP E-Dergi Cilt 10 Sayı 15, (2016) 2017
Arrowheads Found at Nif Mountain Başpınar Excavations 54-62

MASROP E-Dergi Cilt 11

- Aygör, E.,
“Konya Gevale Kalesi Kazılarında Bulunan Ok Uçlarının Değerlendirilmesi”,
MASROP E-Dergi Cilt 11 Sayı 16, 2017
Evaluation of Arrowheads Uncovered in Konya Gevale Castle Excavations 7-24
- Oktay Çerezci, J. Ö.,
“Göktürk Devri Ok Uçları”,
MASROP E-Dergi Cilt 11 Sayı 16, 2017
Arrowheads of Gokturk Period 25-44

- Novrozlu, A.,
“Kafkasya’da Bulunmuş Bronz Çağı Ok Uçları ve Yakın Doğu’daki Paralelleri”,
MASROP E-Dergi Cilt 11 Sayı 16, 2017
Caucasian Arrowheads and Their Near Eastern Parallels in the Bronze Age 45-56
- Atik, N.
“Heraion Teikhos Kazılarında Bulunan Ok Uçları”,
MASROP E-Dergi Cilt 11 Sayı 16, 2017
Arrowheads Found During Excavations in Heraion Teikhos 57-76

MASROP E-Dergi

Mimarlar Arkeologlar Sanat Tarihçileri Restoratörler Ortak Platformu E-Dergisi

Cilt 7-11 2017 Hakemleri

Prof. Dr. Nuran Şahin (*Ege Ü. emekli*)

Prof. Dr. Elif Tül Tulunay (*İstanbul Ü. emekli*)

Doç. Dr. Daniş Baykan (*Trakya Ü.*)

Doç. Dr. Sedef Çokay Kepçe (*İstanbul Ü.*)

Doç. Dr. Lale Doğer (*Ege Ü.*)

Doç. Dr. Necmi Karul (*İstanbul Ü.*)

Doç. Dr. Ahmet Yaraş (*Trakya Ü.*)

Doç. Dr. Gülgün Yılmaz (*Trakya Ü.*)

Dr. Çiler Altınbilek Algül (*İstanbul Ü.*)

Dr. Emma Louise Baysal (*Trakya Ü.*)

Dr. Fatma Banu Çakan (*İstanbul Ü.*)

Dr. Cevdet Merih Erek (*Gazi Ü.*)

Dr. Kenan Eren (*Mimar Sinan Güzel Sanatlar Ü.*)

Dr. Melda Ermiş (*İstanbul Ü.*)

Dr. İlkan Hasdağlı (*Trakya Ü.*)

Dr. Murat Özgen (*Mimar Sinan Güzel Sanatlar Ü.*)

Dr. Aşkim Özdizbay (*İstanbul Ü.*)

Dr. Müjde Peker (*İstanbul Ü.*)

Dr. Hasan Peker (*İstanbul Ü.*)

Dr. Işık Şahin (*Trakya Ü.*)

Dr. Fuat Yılmaz (*Trakya Ü.*)

Dr. Aslihan Yurtsever Beyazıt (*İstanbul Ü.*)

Dr. Melike Zeren Hasdağlı (*Uşak Ü.*)

Öğr. Gör. Ceren Baykan (*Trakya Ü.*)